Кыдыр Аке жергиликтүү кеңешинин
2024-жылдын 2-августундагы №30
токтому менен бекитилди

“КЫДЫР АКЕ АЙЫЛ АЙМАГЫ -АКЫЛДУУ ЖАШЫЛ АЙМАК” САНАРИПТЕШТИРИЛГЕН СОЦИАЛДЫК-ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНҮГҮҮ ПРОГРАММАСЫ 2024-2027-жж.

<table>
<tr><th colspan="2">1-БӨЛҮМ. АЙМАКТЫН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨСҮ</th></tr>
<tr><td colspan="2">Кыргыз Республикасынын Президентинин 2023-жылдын 29-декабрындагы ПЖ №370 «Кыргыз Республикасынын айыл аймактарынын жана шаарларынын деңгээлинде пилоттук режимде административдик-аймактык реформа жүргүзүү жөнүндө» Жарлыгы менен Ысык-Көл облусунун Ак-Суу районунда Теплоключенка, Кереге-Таш жана Эңилчек айыл аймактарын бириктирип, Теплоключенка айылын административдик борбор деп аныктоо менен 2024-жылдын 25-мартында Кыдыр Аке айыл аймагы түзүлдү</td></tr>
<tr><td>Географиялык абалы</td><td>Кыдыр Аке айыл аймагы Ысык-Көл облусунун чыгыш тарабындагы Ак-Суу районунда айыл жергенсинде жайгашкан, чыгыштан Хан-Теңири айыл аймагы, батыштан Алтын-Арашан айыл аймагы менен чектешет.
Айыл аймактын борбору – Теплоключенка айылы.
Борбордон алыстыгы 410 км.
Облустук борбору Каракол шаарынан алыстыгы 12 км.
Темир жол түйүнүнөн алыстыгы 230 км.
Кыдыр Аке айыл аймагы 8 (сегиз) айылдардан турат: Теплоключенка, Лесное, Кереге-Таш, Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер жана Эңилчек. Теплоключенка айылы Ак-Суу районунун борбору болуп эсептелет.</td></tr>
<tr><td>Жалпы аянты (га)</td><td>50219,8 га</td></tr>
<tr><td>Ландшафт жана жаратылыш шарттары</td><td>Кыдыр Аке айыл аймагы тоолуу аймактардын катарын толуктайт, деңиз деңгээлинен Теплоключенка айылы 1825 метр, Лесное айылы 1885 метр, Кереге-Таш, Сары-Камыш айылдары 1809 метр, Ново-Константиновка айылы 1811 метр, Пионер жана Кайырма-Арык айылдары 1850 метр, ал эми Эңилчек айылы 2600 метр бийиктикте жайгашкан.

Аймактын курамындагы Эңилчек айылына Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 20-мартындагы N 186 «”Кыргыз Республикасынын айрым чек ара аймактарына өзгөчө статус берүү жана аларды өнүктүрүү жөнүндө” токтому менен Кыргыз Республикасынын айрым чек ара аймак катары өзгөчө статус берилген.

Аймактын климаты континенталдуу кургак, жаан-чачындын орточо айлык нормасы 600-700 мм түзөт.

Кыш мезгили 4-5 айга созулат жана калың кар менен коштолот. Жайында орточо температура 25-30 ºC, кышында 20-25ºC.</td></tr>
<tr><td>АА калкы (адам), анын ичинде:</td><td>22806</td></tr>
<tr><td>Теплоключенка айылы</td><td>14070</td></tr>
<tr><td>Лесное айылы</td><td>222</td></tr>
<tr><td>Кереге-Таш айылы</td><td>2948</td></tr>
</table>

Сары- Камыш айылы	1968
Ново-Константиновка айылы	1088
Пионер айылы	659
Кайырма-Арык айылы	1703
Эңилчек айылы	148

СЭӨПнын максаты	Айыл аймагынын калкынын жашоо шарттарын жакшыртуу, анын ичинде азыркы жана келечек муундардын экономикалык, социалдык жана экологиялык бакубаттуулугун жогорулатуу менен акылдуу жашыл аймакка айландыруу. Кыдыр-Аке ААнын экономикасы мал чарбачылыгына, өсүмдүк өстүрүүгө жана туризмге багытталган, инновациялык ыкмаларды колдонуу менен кичи жана орто бизнес ачууга жагымдуу шарт түзүлгөн, тиричилик инфраструктурасы жогору болгон аймак. Бул СЭӨПтө каралган милдеттерди ишке ашыруунун натыйжасында социалдык-коммуналдык инфраструктура жакшыртылып, калктын бардык катмары үчүн, анын ичинде балдар, жалгыз бой энелер, кары-картаңдар, мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн ыңгайлуу, жагымдуу жана жашоонун бардык шарттары менен коопсуз болгон аймак. ААнын калкы таза суу жана байланыш менен камсыздалып, билим берүү, маданият, саламаттыкты сактоо, санитария, көрктөндүрүү, жашылдандыруу тармактарында кызмат көрсөтүүлөрдүн сапаты жогорулайт. Калктын ичинде сергек жашоо образын жайылтуу менен дене тарбия жана спорт тармагын өнүктүрүлөт.

2-БӨЛҮМ. КАЛК

2.1. (таблица) Калк жана эмгек ресурстары

Категория	*факт*			*күтүлгөн*	*прогноз*		
	2021-ж	**2022-ж**	**2023-ж**	**2024-ж.**	**2025-ж**	**2026-ж**	**2027-ж**
Жыл башындагы туруктуу калктын саны (адам)	22577	22395	22771	22787	23050	23350	23598
Өсүш темпи %		*-0.8*	*1,6*	*0,7*	*1.15*	*1.30*	*1.50*
анын ичинде аялдар	11566	11605	11547	11547	11670	11793	11916
Жыл башындагы эмгекке жарамдуу курактагы туруктуу калктын саны, (адам)	16615	16644	16422	16594	16717	16840	16963
Өсүш темпи (%)		*1,7*	*-0,6*	*1,0*	*0,7*	*0,7*	*0,7*
анын ичинде аялдар	9080	8611	8435	8527	8650	8773	8896
Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча иштеген калктын саны (адам):	8307	8322	8211	8297	8359	8420	8482

Айыл чарба	3325	3210	3001	3016	2988	3021	3030
Өнөр жай	520	532	540	548	560	568	580
Иштетүүчү	*600*	609	620	628	*637*	644	657
Электр энергиясы	*80*	85	*86*	*86*	*90*	95	100
Курулуш	1201	1230	1238	1245	1255	1267	1278
Соода	1100	1150	1180	1200	1225	1235	1243
Транспорт жана байланыш	420	425	432	440	452	458	464
Башка кызматтар	1050	1070	1100	1120	1132	1102	1090
Калдыктарды кайра иштетүү	11	11	14	14	20	30	40
Жумушсуздардын саны (адам):	148	247	412	687	605	550	500
Өсүш темпи		*6,9*	*6,8*	*6,8*	*-12.0*	*-10*	*-10*
анын ичинде аялдар	76	127	213	355	370	385	400
Жакырчылыктын эң төмөнкү чегинде турган калктын саны (адам)	433	448	479	467	444	419	394
Өсүш темпи		3,4	6.9	3,4	5,1	6.3	6.1
Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны (эл аралык миграция боюнча кеткендер, адам)	116	194	604	540	525	505	480
Өсүш темпи (%)		6.7	11,3	-11,4	-3,0	-4,0	-5,0

2.2. Эмгекке жарамдуу калктын өсүшүн, иш менен камсыз кылуу жана эмгек миграциясы маселелерин талдоо

Бүгүнкү күндө Кыдыр Аке айыл аймагынын калкынын санарип аймакка катталгансаны 22787 адам, анын ичинен аялдар 11547 адам. Калктын өсүү темпи 0,7 % түзөт. Эмгекке жарамдуу калктын саны 16594 (49,9%), орто мөөнөттүү келечекте эмгекке жарамдуу калктын өсүшү жогорку темптерди көрсөтпөйт жана болжол менен ошол эле деңгээлде сакталат, бирок бул мезгилден кийин бул чараларды ишке ашыруунун эсебинен жогору көрсөткүчтөрдү күтүүгө болот. Экономиканы өнүктүрүүгө багытталган программа, бул жаштардын сыртка агылышын олуттуу кыскартууга жана ошону менен эмгекке жарамдуу калктын кыйла олуттуу өсүшүнө алып келиши мүмкүн .

Расмий түрдө катталган жумушсуздардын саны 687 адамды түзөт. Айыл аймак боюнча жумуш орундары жетишсиз, расмий түрдө жумушсуз катары катталбаган адамдардын саны көп.

Жакырчылыктын эң төмөнкү чегинде турган адамдардын саны - 467 адам. Жакырчылыкты жоюу максатында иштер алынып барылууда. Райондун башка айылдарынан Теплоключенка айылына келген аз камсыз үй-бүлөлөрдүн саны жыл сайын көбөйүүдө.

Сырткы миграцияга чыгып кеткен адамдардын саны болжол менен 540 адам, так саны жок. Айыл өкмөтү тарабынан каттоого алынган мигранттын балдарынын эсепке алуу менен болжолдуу

саны чыгарылды. Балдары 18 жашка толгон, өздөрү 18 жаштан жогору болгон жарандар чет өлкөгө мигрант катары иштеп кеткен жарандар көп. Алардын көпчүлүк бөлүгү Россия Федерациясына, Батыш ж.б. өлкөлөргө барып иштешет.

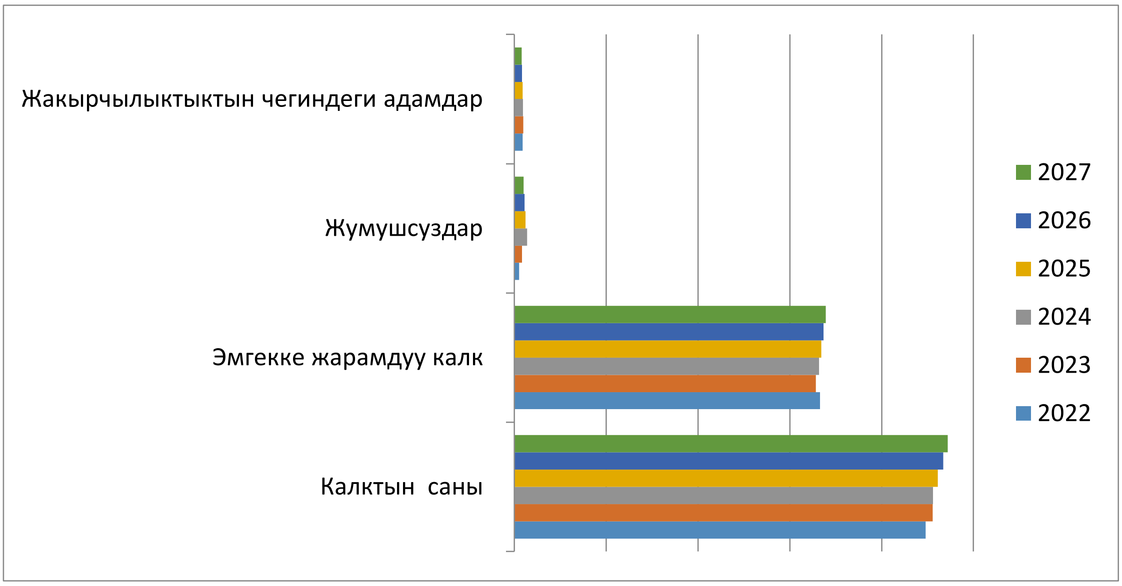

Айыл аймакта эмгекке жарамдуу калкты жумуш менен камсыз кылуу жана жакырчылыкты жоюу максатында жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан төмөндөгүдөй иш-чаралар жүргүзүлөт:

- кезекке турган жарандарды турак жай куруугa жер участкалары менен камсыз кылуу;
- айылдардагы жер мунапысы маселесин чечип берүү;
- калкты жумуш менен камсыз кылуу бөлүмү менен жумушсуз жарандардын кесиптик билим алуусуна көмөктөшүү;
- аз камсыз болгон жарандарды коомдук пайдалуу жумуштарга тартуу менен аларга жумуш ордуна азык-түлүк менен камсыз кылуу долбоорлорун ишке киргизүү;
- кичи жана орто бизнести баштоону үйрөнүү боюнча окууларды уюштурууга көмөктөшүү;
- инвесторлорду тартууга, жаңы ишканаларды ачууга көмөктөшүү;
- жеке ишкердик кылууну көздөгөн жарандарга колдоо көрсөтүү.

Экономикалык ишмердиктин түрлөрү боюнча иштеген калктын саны:

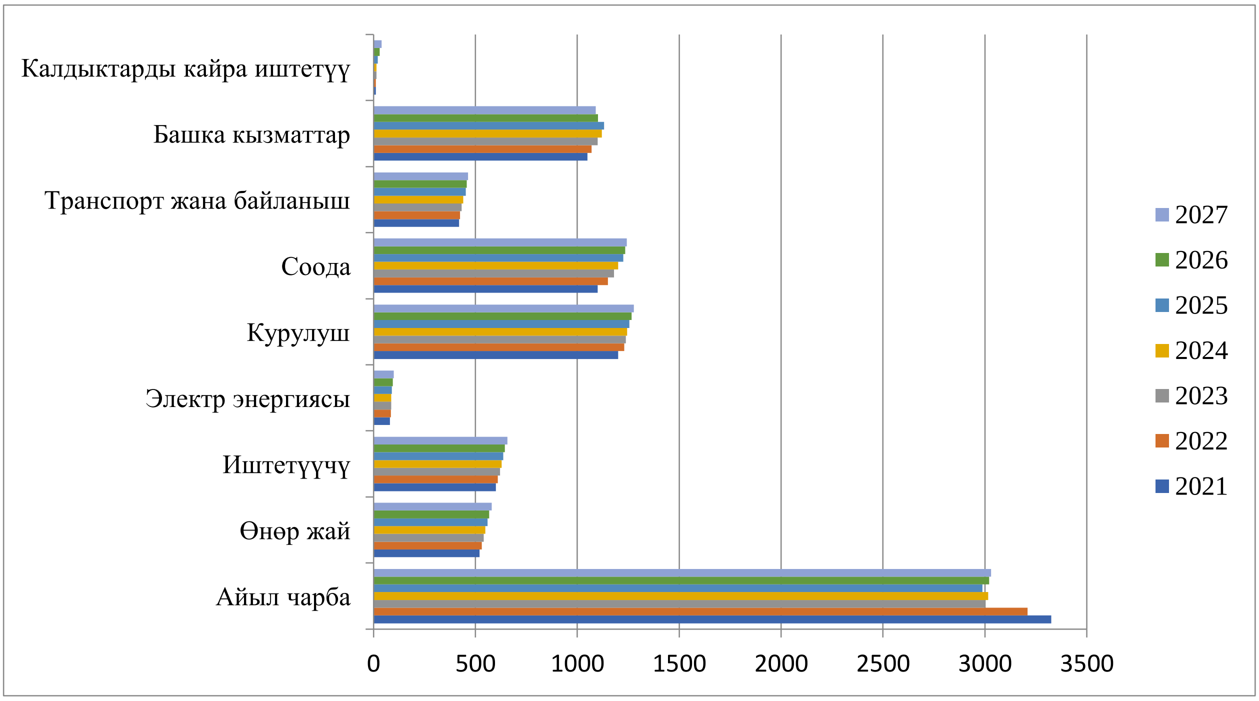

Теплоключенка айылы райондун борбору болгондугуна байланыштуу мамлекеттик мекемелер, ишканалар, соода, кызмат көрсөтүү түйүндөрү бар. Айыл тургундарынын жарымынан аз бөлүгү

мамлекеттик мекеме/ишканаларда, билим берүү уюмдарында, кызмат көрсөтүү жайларында иштешет. Көбүнесе дыйканчылык, мал чарбасы менен алектенишет. Теплоключенка айылына жаз, күз айларында аймактын башка айылдарынан келип иштеген адамдардын саны салыштырмалуу азыраак.

Кереге-Таш, Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарынын дээрлик бөлүгү дыйканчылык, мал чарбасы менен алектенишет. Аз бөлүгү мектептерде, бала бакчада, ФАПта иштешет. Сырт өрөөнүндөгү бийик тоолуу татаал климаттык алыскы Эңилчек айылынын тургундары мал чарбасы менен тиричилик кылышат.

Жакырчылыктын жана жумушсуздуктун келип чыгуу себептери төмөндөгүлөр:

- Калктын эмгекке жарамдуу катмарынын миграцияга чыгып кетиши.
- Өнөр-жай кайра иштетүүчү чакан ишканалардын аздыгы.
- Калктын туруктуу жумуш оруну менен камсыз болбогондугу.
- Элге бизнес жаатында долбоорлор боюнча маалымат менен толук камсыз болбогондугу.

Корутундулар жана сунуштар :

Калктын жалпы санынын өсүшү анча деле чоң эмес – жылына 1%, ал калктын табигый өсүшү жана табигый азайышы менен гана жөнгө салынат.

Эмгекке жарамдуу калктын жалпы санында иштеген калктын үлүшү 49,9% ды гана түзөт. Калктын көбү айыл чарбасында иштейт .

Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны республиканын башка аймактарына салыштырмалуу аз.

3-БӨЛҮМ. КЫЗМАТТАР ЖАНА ЖЕРГИЛИКТҮҮ ИНФРАСТРУКТУРА

3.1. (таблица) Кызматтар жана жергиликтүү инфраструктура

Категория	*факт*			*күтүлгөн.*	*прогноз*		
	2021 ж.	**2022 ж.**	**2023 ж.**	**2024 ж.**	**2025 ж.**	**2026 ж.**	**2027 ж.**
Ичүүчү сууга жеткиликтүүлүк (%)	60	62	63	64	66	*68*	*70*
Кожолуктарды катуу тиричилик калдыктары (КТК) ташып чыгаруу менен камтуу (%)	35	40	45	50	60	*70*	*80*
Ички жолдордун жалпы узундугунан канааттандырарлык абалдагы асфальтталган ички жолдордун үлүшү (%)	30	35	40	45	50	*60*	*70*
Көчөлөрдүн жалпы санынан жарыктандырылган көчөлөрдүн үлүшү (%)	30	35	40	50	60	*70*	*80*
Спорттук секцияларга тартылган жарандардын саны (адам)	700	800	1000	1100	1200	*1300*	*1400*

Маданият чөйрөсүндөгү ийримге катышкан жарандардын саны (адам)	280	300	350	450	560	*670*	*880*
Балдарды мектепке чейинки билим берүү менен камтуу (%)	35	40	45	50	60	*70*	*80*
Балдарды мектептик билим менен камтуу (%)	УСК	98	99	100	100	*100*	*100*
Медициналык персонал менен камсыздоо деңгээли (адам)	ССМ	2	2	2	2	*2*	*2*
Калктын турак жай менен камсыз болушу (бир тургунга жалпы аянттын кв. м)	УСК	*12*	*12*	*12*	*12*	*13*	*13*

3.2. Учурдагы кырдаалды анализдөө

1. **Ичүүчү сууга** жеткиликтүүгү бүгүнкү күндө 64 % ды гана түзөт жана жергиликтүү калктын бардыгына жетишсиз, себеби, суу түтүктөрү толугу менен тартылып бүтө элек. Айыл аймакта жаңы конуштар ишке киргизилүүдө. Кээ бир айылдагы ичүүчу суунун тарамдары эскирген (союз мезгилиндеги суу түтүктөрү), реконструкциялоого муктаж, кээ бир айылдарда суу түтүктөрү такыр киргизилген эмес, резервуарлардын кубаттуулугу жетишсиз. Айыл өкмөтүнүн алдында “Ак-Суу коммуналдык чарбасы” муниципалдык ишканасы бар.

2. **Кожолуктарды катуу тиричилик калдыктары (КТК) ташып чыгаруу менен камтуу боюнча:**
Айыл аймакта катуу тичилик таштандыларын ташып чыгаруу кызматы уюштурулган. Бул кызматты айыл өкмөтүнүн алдындагы “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” муниципалдык ишканасы көрсөтүп келет. Айыл аймактын 3 айылына (Теплоключенка, Лесное, Кереге-Таш) жана МАКтын алкагында коңшу Алтын Арашан аймагынын Октябрь, Отуз-Уул жана Үч-кайнар айылдарына кызмат толук көрсөтүлүүдө. Кайырма-Арык, Пионер, Сары-Камыш, Ново-Константиновка айылдарына кызмат көрсөтүүнүн калькуляциялары даярдалып жатат. Кызмат көрсөтүүгө техникалар жетишсиз.Айыл аймакта мыйзамдаштырылган 1.90 га жер тилкесинде жайгашкан полигон бар. Ал эми жаны кошулган (Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновка) айылдарда стихиялык полигондорду жоюш керек.

Тактап айтканда, Кыдыр Аке айыл аймагында жалпысынан 4441 кожолук бар. Турмуш тиричилик калдыктарын жыйноо, ташып чыгаруу жана жайгаштыруу кызматын көрсөтүү максатында муниципалдык ишкана 3373 кожолук (Теплоключенка -2794, Лесное-42, Кереге-Таш-537) менен келишим түзүп иш алып барууда. 1027 кожолук (Сары-Камыш- 383, Ново-Константиновка-204, Кайырма-Арык-320, Пионер-120 менен келишим түзүлө элек. Калган 41 кожолук алыскы тоолуу Энилчек айылында жайгашкан.

МАК долбоорунун алкагында Теплоключенка айыл өкмөтү тарабынан Кереге-Таш айылына гана кызмат көрсөтүлө баштаган. Кызмат уюшула элек 4 айылда (Сары-Камыш, Ново-Контсантиновка, Кайырма-Арык, Пионер) катуу тиричилик таштандыларын чогултуп чыгаруу кызматын көргөзүүнүн тартибин, стандарттарын, графиктерин жана тарифтерин иштеп чыгуу керек. Себеби, бул айылдар мурунку Кереге-Таш айыл аймагынын курамында болушкан, айыл өкмөтү өзүн-өзү каржылай албагандыгына байланыштуу кызмат көрсөтүү уюшулган эмес.

Бул айылдардан чогултуп чыгарылган КТТ Теплоключенка айылындагы мыйзамдаштырылган таштанды полигонуна ташылат. Бул таштанды полигонунун аянты 1,90 га, тиешелүү экологиялык,

санитардык паспорттору алынган. Жыл сайын «Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС» муницпалдык ишканасы тарабынан рекультивацияланып турат. Бирок, таштандынын көлөмү жыл сайын көбөйүп, таштандылар сорттолбой ташталып жаткандыгына байланыштуу таштанды полигонун башкаруу мүмкүн болбой калуу коркунучу жаралалууда.

Айыл аймакта турмуш тиричилик калдыктарын жыйноо, ташып чыгаруу жана жайгаштырууга байланыштуу төмөнкү көйгөйлөр бар:

- АТРга байланыштуу бардык жаңы айылдардын кошулуусу менен тарифтердин иштелип чыга электиги;
- Атайын таштанды чыгаруучу технкаларынын жетишсиздиги
- Төлөмдөрдүн өз убагында чогулбагандыгы;
- Сорттоп чогултуу практикасынын кеңири жайылтылбагандыгы;
- Аяр катмарларга субсидияны кайрадан карап чыгуу зарылдыгы;
- Полигондун санитардык-экологиялык нормага жооп бербегендиги

3. Ички жолдордун жалпы узундугунан канааттандырарлык абалдагы асфальтталган ички жолдордун үлүшү аз (45%), себеби, жергиликтүү бюджеттин акча каражаты жетишсиз. Буга карабастан башка булактарды тартуу менен райондун борбору Теплоключенка айылынын чоң көчөлөрүнө асфальт төшөлүүдө.
4. Бүгүнкү күндө аймактын айылдары 50% жарыктандырылган. Пионер, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Сары-Камыш айылдарынын борбордук гана көчөлөрү жарыктандырылган. Теплоключенка, Лесное, Кереге-Таш айылдары жана алыскы чек арадагы Эңилчек айылы толугу менен жарыктандырылды.

Жергиликтүү инфраструктурасынын көрсөткүчтөрү

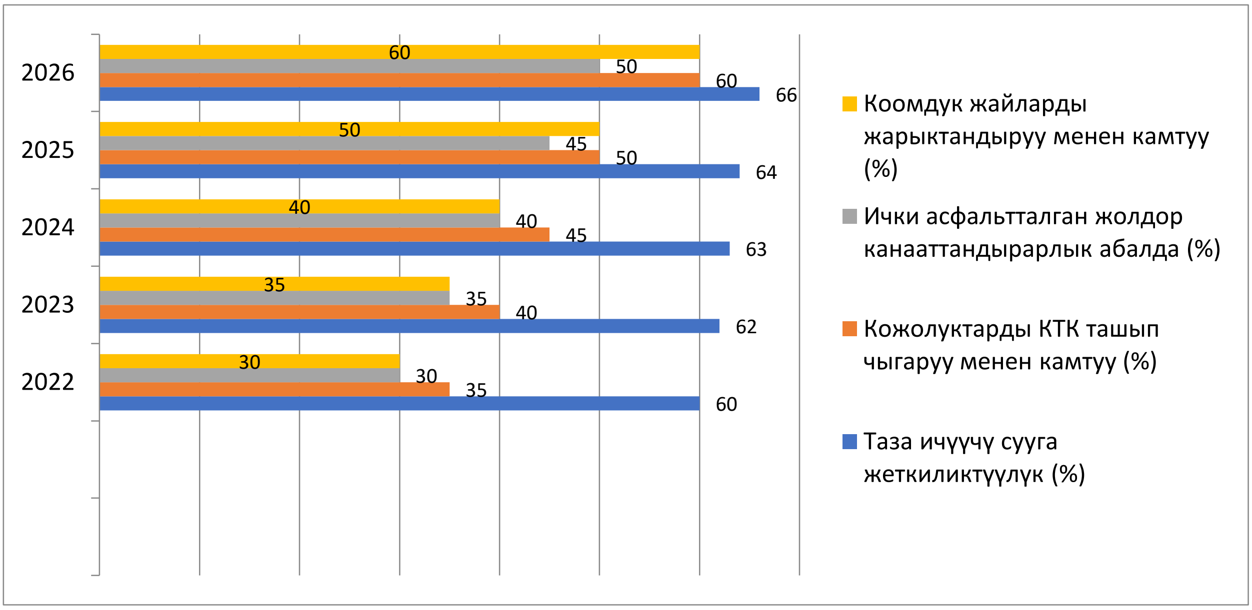

5. Спорттук секцияларга тартылган жарандардын саны бүгүнкү күндө 1100 адам (7-18 жаш). Теплоключенка айылындагы маданий спорттук комплексинде 11 спорттун түрү боюнча секция ачылган: волейбол, футбол, баскетбол, грепплинг, күрөш, греко-рим күрөшү, каратэ, армрестлинг, бокс, шахмат, теннис; 4 айылда (Кереге-Таш, Ново-Константиновка, Пионер, Кайырма-Арык) жаңы кичи футбол аянтчалары курулуп жатат. Теплоключенка айылында кичи футбол аянты, чоң стадион, маданий спорт комплексинин базасында фитнес зал ачылып жатат.
Сары-Камыш айылында кичи футбол аянтчасы, күрөш залы, стадион, тогуз коргоол боюнча секция, Кереге-Таш айылында чон футбол аянтчасы, күрөш зал, машыгуу залы бар. Кайырма-Арыкта жаштар борбору ачылган, ичинде күрөш менен машыгууга шарт түзүлгөн.
6. Маданият чөйрөсүндөгү ийримге катышкан жарандардын саны 350 бала. Теплоключенка айылында райондук музыкалык мектеби, балдар билим берүү борбору иштейт. Аларды бир нече музыкалык жана башка ийримдер уюштурулган. Көбүнесе мектеп окуучулар катышат. Мындан сырткары, айылдардын мектептеринде балдар үчүн ийримдер иштөөдө.

Кереге-Таш айылында "Устат-Шакирт" элдик ыр-бий ансамбли уюштурулган, жылына 70-80 бала тарбияланат. Теплоключенка, Сары-Камыш, Ново-Констаниновка айылдарында "Шайыр апалар"тобу уюштурулган.

Аймактын ар бир айылында парктар, эс алуу жайлар бар. Айыл өкмөтү тарабынан алардын инфраструктураларын жакшыртуу жана эл үчүн бош убакытты өткөрүүгө шарттарды түзүү маселелери каралууда

7. Балдарды мектепке чейинки билим берүү:
Айыл аймакта жалпысынан 7 бала бакча бар, 954 бала тарбиялануууда. Буга карабастан бала бакча жетишсиз, электрондук кезекте турган балдардын саны 1000ден ашык. Теплоключенка айылында 60 орундук бала бакча, Кереге-Таш айылында 90 орундук бала бакча курулууда.

8. Балдарды мектептик билим менен камтуу 100%. Аймакта 7 мектеп бар, 4500дөн ашуун окуучу бар. Орто билим алууга бардык шарттар түзүлгөн, мектептердин материалдык-базасы бар.

9. Медициналык персонал менен камсыздоо деңгээли калктын санына туура келет. 2 үй-бүлөлүк дарыгерлер тобу бар. 4 айылда ФАП бар, Ново-Константиновка айылына 1 ФАП, Теплоключенка айылынын Арык Мырза конушуна 1 ФАП курулууда.

10. Калктын турак жай менен камсыз болушу: Бир тургунга жалпы аянттын кв.м статистика боюнча 12 чарчы метрди түзөт. Турак-жай менен камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн саны 80%ды түзөт. Теплоключенка айылынын Арык-Мырза жаңы конушунда 1100 үй-бүлө жер участкасы берилди. Калган айылдарда 310 арыздар жер мунапсына берилип, анын ичине 45 арыз канааттандырылып, райондук комиссиянын кароосуна берилди. Калган арыздар каралууда.

Корутундулар жана сунуштар:

Айылдык аймактын деңгээлинде кызмат көрсөтүүлөрдү жакшыртууга көңүл бурулат. Бул максатта кызмат көрсөтүүлөрдү жакшыртуу боюнча атайын пландар иштелип чыгат жана муниципалдык ишкананын ишин жакшыртууга көңүл бурулат.

Калктын муктаждыктарын аныктоо боюнча чогулуштар өткөрүлгөн: 2024-жылдын 3-6-июнь күндөрү Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Кайырма-Арык, Пионер, Теплоключенка, Лесное айылдарында чогулуш өткөрүлүп, төмөндөгү көйгөйлөр аныкталды: Катышуучулардын саны 437 адам, анын ичинен аялдар 278 адам.

3.3. Жергиликтүү коомчулуктун артыкчылыктуу муктаждыктарына анализ жүргүзүү

Артыкчылык	**Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**
Теплоключенка айылынын таза суу менен камсыз кылуу. Жай мезгилинде баткак суу агат.	Ичүүчү суунун системасы 60-жылдары жасалган. Баары жаңыртып реконструкцияланат.	2027-жылы Теплоключенка айылынын тургундары таза суу менен 100% камсыз болушат.
Сары-Камыш айылындагы ичүүчү суунун тарамдарын жана суунун насосун жаңыртуу	Ичүүчү суунун системасы 60-жылы курулган, баарын жаңыртуу керек.	2027-жылы айылдын тургундары 100% ичүүчү суу менен камсыз болот.
Пионер айылына таза суу системасын тартуу	Айыл ичине 6,3 км суу түтүгү тартылат	Айыл тургундары (болгону 100 түтүн) 100% ичүүчү суу менен камсыз болот
Ново-Константиновка айылынын ичүүчү суу тарамдарын жаныртуу	Айыл ичине 1 км суу түтүгү тартылат	2025-2026жж. Айылдын жаны конушу 1км ичүүчү суу менен
Кереге-Таш айылын ичүүчү суунун кошумча резервуарын куруу, кошумча ПВХ түтүктөрүн орнотуу	Көлөмү-500 кубдук резервуар курулуп, 1800 м ПВХ түтүктөрү орнотулат (дм-90)	2025-2027-жылдары айылдын тургундары ичүүчү суу толук жеткирилет

Энилчек айылындагы бала бакчага таза суу тартуу	Бала бакчадагы балдар үчүн шарт түзүп берүү	2025-жыл Балдар ичүүчү суу менен 100% камсыз болушат.
Теплоключенка айылынын Ленин көчөсүнө асфальттоо	Республикалык бюджеттин эсебинен 1км жерге асфальт төшөө	2024-2025-жыл Ленин көчөсү аркылуу өткөн унааларга, жөө адамдарга, туристтерге шарт түзүлөт.
Каракол-Пионер-Кайырма-Арык-Сары-Камыш айылдарына маршрут каттамын ачып берүү	6 км жолго асфальт төшөлүп, жол белгилери орнотулуп берилет	2024-2025-жыл Айыл тургундарына Каракол шаарына жана коңшу айылдарга каттоого шарт түзүлөт.
Теплоключенка айылынын Ленин көчөсүнө асфальт төшөө	1 км км аралыкка асфальт төшөлөт.	2024-2025-жылдар
Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Пионер, Кайырма-Арык айылдарында таштанды маселесин чечүү	Бул айылдарда КТТ чыгаруу кызматы уюшулуп, тарифтери иштелип чыгат, графиктери түзүлөт.	2024-2025 жылдан баштап “Ак-Суу Тазалык” МИ кызмат көрсөтөт
Эңилчек айылын жарыктандыруу жана интернет байланышын тартуу	2.5 км аралык жарыктандырылат, 140 км аралыкка интернет тартылат	Алыскы тоолу чек ара айылы жарыктандырылат жана санариптештирилет
Теплоключенка айылындагы Арык-Мырза конушуна электр чубалгыларын тартып берүү	Жергиликтүү бюджеттин эсебинен электр энергиясы үчүн мамылар, чубалгылар алынып берилет.	2024-2026-жылдар Жаңы конушка үй салып аткан жарандарга шарт түзүлөт
Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Пионер, Кайырма-Арык айылдарын жарыктандыруу	Жергиликтүү бюджеттин мүмкүнчүлүгүнө жараша айылдарды бөлүп-бөлүп жарыктандыруу	2024-2027-жылдар аралыгында айыл тургундарына шарт түзүлөт.
Пионер айылынын жаңы конушуна электр чубалгыларын тартуу	Электр чубалгыларын тартуу үчүн мамыларды, чубалгыларды алып берүү	2025-2027-жылдар аралыгында жаңы конуштун тургундарына шарт түзүп берүү
Ново-Константиновка айылына бала бакча куруу	Бала бакча курууга 0,50 га жер тилкеси каралган. Мектеп жашына чейинки балдарга шарт түзүү	2024-2027-жылдар Айылда мектепке чейинки билим берүүгө шарт түзүлөт.
Кереге-Таш айылындагы 90 орундук бала бакчанын курулуш иштерин бүтүрүү	Бала бакчага эмерек алуу, жылуулоо	2024-2025-жыл
Теплоключенка айылынын кире беришине Манасчылардын этношаарчасын куруу	0,84 га жер тилкеси каралып, трансформациялоо иштери жүрүп жатат.	2024-жыл. Айыл аймактын кире беришинин инфраструктурасын жакшыртылат
Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы	Генпланда бала бакчага жер каралган. Башка булактардын	2027-2027-жж.

конушуна 120 орундук бала бакча куруу	каражат тартуу менен курулушу иштерин жүргүзүү	Мектепке чейинки билим берүүгө шарт түзүлөт.
Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна техникалык багыттагы заманбап мектеп куруу	Генпланда мектептин орду каралган. Башка булактардын каражат тартуу менен курулушу иштерин жүргүзүү	2027-2027-жж. Мектеп жашындагы балдардын билим алуусуна шарт түзүлөт.

3.4. Социалдык жана жергиликтүү инфраструктураны өнүктүрүүгө тиешелүү бюджеттик инвестицияларга керектөөлөргө анализ жүргүзүү

Инвестициялык артыкчылыктар	**Мүмкүн болгон долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**	**Бааланган наркы (сом)**
Теплоключенка айылындагы ичүүчү суунун тарамдарын реконструкциялоо	72 км суу тарамдары реконструкцияланат	2025- 2027-жыл Айылдын тургундары 100% ичүүчу суу менен камсыз болот.	Дүйнөлүк банк 1 млрд 200 миң сом
Теплоключенка айылынын айрым көчөлөрүнө суу киргизүүгө жабдууларды алып берүү	Дзержинский көчөсүнө 700 метр, Урманаев көчөсүнө 3 км 150 метр суу түтүктөрү “Ак-Суу коммуналдык чарба” МИ тарабынан тартылат. Аз камсыз адамдар ишке тартылып, “Иш үчүн азык-түлүк” долбоорунан азык-тулүк менен камсыздалат	2024-жыл Дзержинский, Урманаев көчөлөрүнүн тургундары суу менен камсыз болот	Жергиликтүү бюджет 32 миң БУУнун “Жумуш үчун азык-түлүк” долбоору
Сары-Камыш айылындагы ичүүчү суунун тарамдарын реконструкциялоо	Ичүүчү суу толугу менен жеткиликтүү болот	Айылдын тургундары 100% ичүүчу суу менен камсыз болот.	Дүйнөлүк банк 35 млн
Пионер айылын ичүүчү суу менен камсыз кылуу	6,3 км суу түтүгү тартылат	Декабрь 2024-ж. Айыл тургундары (болгону 100 түтүн) 100% ичүүчү суу менен камсыз болот	“УКУС” долбору 22 млн
Ново-Константиновка айылын ичүүчү суу менен камсыз кылуу	1 км суу түтүгу тартылат Аз камсыз адамдар ишке тартылып, “Иш үчүн азык-түлүк” долбоорунан азык-тулүк менен камсыздалат	2025-2026жж. Айылдын жаны конушунун 3 көчөсү (218 түтүн) ичүүчү суу менен камсыз болот	Жергиликтүү бюджет 350 мин
Кереге-Таш айылын ичүүчү суунун кошумча резервуарын куруу, кошумча ПВХ түтүктөрүн орнотуу	көлөмү-500 кубдук резервуар курулуп, 1800 м ПВХ түтүктөрү орнотулат (дм-90)	2025-2027-жылдары айылдын тургундары ичүүчү суу толук жеткирилет	Жергиликтүү бюджет 3,5 млн

Энилчек айылындагы бала бакчага таза суу тартуу	200 м	2025-жыл Балдар ичүүчү суу менен 100% камсыз болушат.	1.5 млн
Сары-Камыш (383), Ново-Константиновка (204), Пионер (120), Кайырма-Арык (320) айылдарында КТТ чыгаруу кызматын уюштурууга атайын техника алуу	1027 кожолук кызмат ала алат 2 даана атайын техника (мусоровоз) алынат	2024-2025 жылдар “Ак-Суу Тазалык” МИ кызмат көрсөтөт	15 млн
Теплоключенка айылынын Ленин көчөсүнө асфальт төшөө	1, 5 км аралыкка асфальт төшөлөт.	2024-2025-жылдар	12 млн
Сары-Камыш айылынын борбордук көчөсүнө тратуарын капиталдык ремонттон өткөрүү	Сметасы дайындалып жатат.	2024-2026-жылдар	3,7 млн
Каракол-Пионер-Кайырма-Арык-Сары-Камыш айылдарынын маршрут каттамынын автоунаа жолун асфальттоо, жол белгилерин орнотуу	6 км жолго асфальт төшөлөт	2024-2025-жыл Шаарга каттоого шарт түзүлөт.	25 млн
Теплоключенка айылындагы Арык-Мырза конушуна электр чубалгыларын тартуу жана жарыктандыруу	270 км	Жаңы конушунун тургундары 100% электр энергиясы менен камсыз болушат. 30% көчөлөрү жарыктандырылат	27 млн
Кереге-Таш айылын жарыктандыруу	70 км	Айылдын көчөлөрү 70% жарыктандырылат	7 млн
Сары-Камыш айылын жарыктандыруу	78 км	Айылдын көчөлөрү 70% жарыктандырылат	7 ,8 млн
Ново-Константиновка айылын жарыктандыруу	68 км	Айылдын көчөлөрү 70% жарыктандырылат.	6,8 млн
Пионер айылын жарыктандыруу	45 км	Айылдын көчөлөрү 70% жарыктандырылат	4,5 млн
Кайырма-Арык айылын жарыктандыруу	50 км	Айылдын көчөлөрү 70% жарыктандырылат	5 млн

Пионер айылынын жаңы конушуна электр энергиясы менен камсыз кылуу	40 км арылкка электр чубалгыларын жана трансформатор алып берүү керек	2025-2027-жж 35-40 кожолук элект энергиясы менен камсыз болушат	4 млн
Ново-Константиновка айылына 60 орундук бала бакча куруу	0,50 га жер тилкеси каралган	2024-жыл	25 млн сом
Кереге-Таш айылындагы 90 орундук бала бакчага эмеректерди алуу, жылуулоо	Бала бакчага эмеректер алынат, жылуулук системасы киргизилип, балдар ойноочу аянты жасалат	2024-2025-жыл Айылда мектепке чейин билим алууга шарт түзүлөт.	2262,2 миң сом республикалык бюджет, 1 млн сом жергиликтүү бюджет
Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов кичи конушундагы 60 орундук бала бакчаны пайдалануууга берүү	Курулуш иштери аяктап жатат. Тегереги көрктөндүрүлүүдө	2024-жыл Окуу жылына пайдаланууга берилет	Кумтор голд компани 36,5 млн
Теплоключенка айылындагы Келечек бала бакчасынын спорт аянтчасын курчоо	Курчоо иштери жүргүзүлөт.	2024-жылдын 3-кварталы	2млн 554 мин 100 Анын ичинен райфонд 1млн 680.6 жерг.бюджет 873 мин
Теплоключенка айылындагы Күн Чубак бала бакчасынын чатырын ондоо жана терезелерин алмаштыруу	Чатыры жана терезелери алмаштырылат.	2024-жылдын 3-кварталы	2млн 367 мин 900 Анын ичинен райфонд 1млн 657.5 жерг.бюджет 710,4 мин
Теплоключенка айылынын М.Мамакеев мектебини кире беришин жана 2-3-блогун ремонттоо	Эшиктер алмаштырылат, дубалдары демонтаждалып ремонттолот	2024-жыл	1 млн 240 ми н АРИС АИДЗ 540 миң Жерг. бюджет 700 миң
Энилчек айылынын “Келечек” бала бакчасын жылуулоо, санитардык түйүндөрүн жакшыртуу	Жылуулоо иштери жүргүзүлүп жатат	2024-жыл	АРИС АИДЗ 2 млн 175 мин сом
Теплоключенка айылынын кире беришине	0,84 га жер тилкеси каралган	2024-жыл	60 млн сом

Манасчылардын этношаарчасын куруу			
Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна 120 орундук бала бакча куруу	Генпланда бала бакчага жер каралган.	2027-2027-жж.	120 млн
Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна техникалык багыттагы заманбап мектеп куруу	Генпланда мектептин орду каралган	2027-2027-жж.	350 млн
Ново-Константиновка айылындагы О.Элебесов атындагы орто мектебинин жаңы корпусун пайдаланууга берүү	150 орундук корпус пайдаланууга берилди.	2024-жыл Окуу жылынын башы менен ишке кирет	Республикалык бюджет 69 млн
Сары-Камыш айылынын Ж.Субанбеков мектебин капиталдык ремонттон өткөрүү	Мектеп 1988-жылы курулган. Капиталдык ремонтко муктаж болуп турат.	2026-2027-жылдар	4 млн
Кайырма-Арык айылынын А.Деркембаев мектебин капиталдык ремонттон өткөрүү (чатырын алмаштыруу, электр чубалгыларын жаныртуу, тышкы фасадын жасоо)	Мектеп капиталдык ремонтко муктаж.	2025-2027-жж.	Жергиликтүү бюджет Республикалык бюджет 11 млн 300 мин
Кайырма-Арык айылынын А.Деркембаев мектебинин эмеректерин жаныртуу жана уюштуруу техникалары менен жабдуу	Мектептин эмеректери өтө эски, союз учурунан бери жаныртылган эмес	2025-2027-жж.	Жергиликтүү бюджет Республикалык бюджет 3млн 300 мин
Эңилчек айылына мектеп куруу	Мектептин проектик-сметалык документтерин дайындоо	2025-2027-жылдар Алыскы тоолу аймактагы балдарга шарт тузүп берүү	30 млн
Сары-Камыш айылындагы заманбап спорт комплексин куруу	0,20 га жер каралган. Сметасы даяр АПУ, ИТУ, ПСД, топосьемка даяр.	2026-2027-жылдар, айылда дене тарбиясын жана спортту өнүктүрүүгө шарт түзүлөт.	36 млн сом
Сары-Камыш айылындагы бала бакчаны капиталдык ремонттон өткөрүү	Бала бакчанын имаратына капиталдык ремон жүргүзүлөт.	2025-2026-жылдар	20 млн сом
Кереге-Таш айылындагы Ж.Алышбаев атындагы мектепке 160 орундук	1-4-класстар окуган корпус авариялык абалда болгондугуна байланыштуу жабылып калып,	2025-2027-жылдар	40 млн сом

кошумча корпус салып берүү	окуучулар 3 смен менен окушат. долбоордук-сметалык иш кагаздары даярдалган.		
Айылдардагы клубдарды ондоо	Кереге-Таш, Пионер, Ново-Константиновка айылдарындагы клубдарды капиталдык ремонттон өткөрүп, эмеректерин жаныртуу, кондиционерлерди орнотуу	2025-2027жылдар Айыл тургундарына бош убактысын өткөрүүгө шарт түзүлөт	3,5 млн
Теплоключенка айылынын Кыдыр Аке көчөсүнүн эстетикалык-архитектуралык инсталляциялык көрүнүшүн оңдоп түзөө	Дем берүү грантына долбоору берлиген, акча каражаты бөлүнгөн	2024-жыл Инфраструктурасы жакшырат	10 млн 028 мин 200 анын ичинен республикалык бюджет 4 млн 999 миң 900 сом, райфонд 2млн, жергиликтүү бюджет 3 млн 028 миң
Кыдыр Аке көчөсүнө тротуар төшөө, жарыктандыруу, отургучтарды орнотуу	Дем берүү грантына долбоору берлиген, акча каражаты бөлүнгөн	2024-жыл Инфраструктурасы жакшырат	9 млн 932 мин 900 анын ичинен республикалык бюджет 4 млн 999 миң 500 сом, райфонд 2млн, жергиликтүү бюджет 2 млн 933 миң 400
Ново-Константиновка айылына ФАП куруу	Куруу иштери жүрүп жатат	2024-жыл Айыл эли фельдшердик медициналык кызмат алышат	5млн 400 миң анын ичинен АРИС АИДЗ 3,4 млн Райфонд 1 млн жерг. бюджет 1 млн
БАРДЫГЫ жергиликтүү бюджеттин каражаттары			12 382.55
БАРДЫГЫ биргелешкен катышуу каражаттары			26 060 311,1
БАРДЫГЫ тике инвестициялар			2570 574,4

4-БӨЛҮМ. ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНҮГҮҮ

4.1. (таблица) Экономикалык өнүгүү (миң сом)

Категория	*Факт*			*күтүлгөн.*	*Прогноз*		
	2021 ж.	**2022 ж.**	**2023 ж.**	**2024 ж.**	**2025 ж.**	**2026 ж.**	**2027 ж.**
Негизги фонддор (юридикалык жактар боюнча, үй чарба секторун эсепке албаганда)- (жылдын аягына карата толук наркы боюнча)	144806,1	277030,5	362484,8	387125,5	401236,9	450523,2	500123,3
Экономиканын негизги секторлору боюнча товарларды өндүрүү жана кызмат көрсөтүү көлөмү:	34750,1	36807,5	38147,6	40656,8	42726,5	45397,1	48318,8
Айыл чарба:	24647,1	25868,5	26912,6	28921,8	30591,5	32662,1	35081,8
Өсүмдүк өстүрүү	16181,6	17192,9	18100,1	19990,0	21550,1	23350,1	25340,0
Мал чарбачылыгы	8465,5	8675,6	8812,5	8931,8	9041,4	9312,0	9741,8
Юридикалык жактардын өнөр жай продукциясынын көлөмү	388080,9	408425,5	652394,0	678104,3	679699,3	681004,4	682414,5
Өнөр жай кызматтары	49016,9	59361,5	48539,8	70250,1	71545,1	72450,2	73560,3
Жөнөтүлгөн продукциянын көлөмү	339064,0	349064,0	603854,2	607854,2	608154,2	608554,2	608854,2
Курулуш - негизги капиталга колдонулган инвестициялар - ар кандай объектилер боюнча жалпы суммада	17000,0	42878,0	95185,1	106155,0	151681,0	171410,0	195928,0
Экономикалык иштин түрлөрү боюнча көрсөтүлгөн рыноктук кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү:	313596,8	556048,5	689421,6	714229,0	733030,3	747403,4	771476,1
Дүң жана чекене соода, автомобилдерди жана мотоциклдерди оңдоо	235154,0	464564,0	596104,0	615314,0	628112,0	635313,0	651340,0

Мейманканалардын жана ресторандардын иши	2848,0	3390,0	4760	5510	6720	6981	7282
Транспорттук иш-чаралар жана жүктөрдү сактоо	31166,7	34265,9	37253,9	39218,1	41412,1	44518,0	48620,1
Маалымат жана байланыш	451,0	486,0	513,0	536,0	570,1	585,9	600,1
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	7919,8	10587,6	12362,4	13919,1	15115,2	17340,9	19541,8
Кыймылсыз мүлк операциялары	583,5	617,0	674,5	690,1	710,2	721,3	735,1
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердүүлүк	7217,6	7879,0	8147,0	8341,0	8514,6	8790,1	9012,2
Административдик жана көмөкчү иш-чаралар	-	-	-	-	-	-	-
Билим берүү	1980,3	3769,5	4334,2	4417,2	4535,5	4686,4	4788,9
Саламаттыкты сактоо жана социалдык кызматтар	17155,3	9818,2	12948,4	13442,3	13942,3	14462,3	14997,3
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	143,3	178,0	177,2	184,2	191,3	197,4	101,6
Башка тейлөө кызмат көрсөтүүлөрү	8977,3	20493,3	12147,0	12657,0	13207,0	13807,1	14457,0
Түз инвестициялар	17000,0	42878,0	929777,5	424289,9	437531,2	441640,1	445657,1
Айыл чарба	-	-	-	-	10000,0	10000,0	10000,0
Өнөр жай	-	-	864000,0	-	-	-	-
Курулуш	17000,0	42878,0		310122,0	311099,0	312100,0	313120,0
Соода	--	-		30000,0	30000,	30000,0	3000,0
Транспорт жана байланыш	-	-	33119,0	40509,0	41281,0	42330,0	43415,1
Башка кызматтар	-	-	32658,5	33658,9	34151,2	35210,1	36122,0
Калдыктарды кайра иштетүү	-	-	-	10000,0	11000,0	12000,0	13000,0

Калктын кирешеси:	284038,0	536362,6	684224	709089,2	725946	739279.8	762814,8
Орточо номиналдык эмгек акы	40646	61377	72100	78100	80100	84500	90000
Эмгек мигранттарынын которуулары	1160,0	1940,0	6040,0	5400,0	5250,0	5050,0	4800,0
Пенсиялардын орточо өлчөмү	6886	8292	9800	10100	12316	14256	16520
Жөлөкпулдардын орточо өлчөмү	192,0	189,6	180,0	175,2	168,0	160,8	154,8
Чакан жана орто бизнестен түшкөн кирешенин орточо өлчөмү	235154,0	464564,0	596104,0	615314,0	628112,0	635313,0	651340,0

4.2. Учурдагы кырдаалды жана экономикалык адистешүүнү талдоо

Кыдыр Аке айыл аймагынын экономикасында айыл чарбасынын чоң үлүшү чоң, анын ичинен дыйкан чарбасы – 69 % , мал чарбасы 31 % .

Кыдыр-Аке ААнын айыл чарбанын түзүмү:

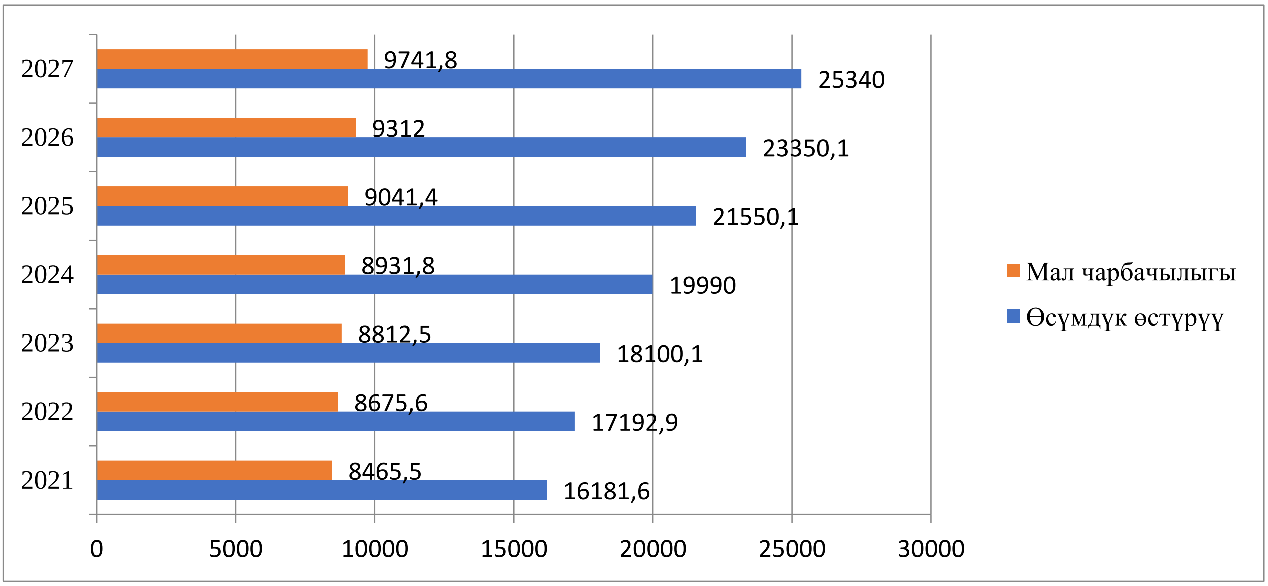

<u>Айыл чарбасы</u> менен ар бир үй-бүлө алектенет. Теплоключенка айылында “Заря” өндүрүштүк айыл чарба кооперативи бар. Алар Ысык-Көл облусун дан эгиндеринин, картошканын сапаттуу үрөндөрү менен камсыз кылып келет. Материалдык-техникалык базасынын абалы жакшы, өз алдынча чарба жүргүзүп келишет.

Бүгүнкү күндө жер иштетүү, асыл тукум мал өстүрүү боюнча жаңы түзүлүп келе жаткан кооперативдер, биогумус иштетүү, таза биогаз алуу, гидропоника өстүрүү жаатында алгылыктуу иштерди жүргүзүп жаткан фермерлер дагы бар.

Айыл аймактын айыл чарба жерлеринин сугатка ылайыктуусу -60%, кайрак жерлер-20%, пайдаланууга жараксыз жерлер- 10%, алма бак жана чөп чабындылар-10%. Азыркы учурда жергиликтүү калктын көпчүлүк бөлүгү жер себишет жана түшүмдүүлүктү көтөрүү максатында химиялык заттарды көп колдонушат. Анын кесепетинен жерлердин сапаты төмөндөөдө. Ошондой эле, алмаштырып себүү эске алынбайт.

Теплоключенка айылында 89,9 км ички чарбалык арык-каналдар бар. Айыл өкмөтүнүн каржылоосу менен сугат суу кызматын “Ак-Суу 2015” СПАсы көрсөтүп келет. Айыл эли сугат суу менен толук кандуу камсыз болушат. Ал эми Кереге-Таш, Сары-Камыш, Пионер, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка айылдарынын ички чарбалык арык-каналдары 101, 1 км. Буларды “Бийик жер” СПАсы тейлеп келет. Жалпылап айтканда айыл аймагынын ички чарбалык чоң каналдары капиталдык оңдоого муктаж.

Жергиликтүү тургундардын басымдуу бөлүгү дан эгиндерин, картошка жана чөп (тоют) өстүрүшөт. Айыл аймакта айыл чарба өсүмдүктөрүн өзгөчө малинанын, бүлдүркөндүн, карагаттын сапаттуу көчөттөрүн өндүрүү, түшүм алуу үчүн жакшы өбөлгөлөр бар. Буга карабастан айыл аймактын агрардык сектору дагы бир катар көйгөйлөр менен мүнөздөлөт:

- Ички чарбалык арык-каналдардын эскилиги;
- Дыйкандардын жерди туура пайдалануу боюнча тажрыйбасы жетишсиздиги түшүмдүн аз болуусуна жана чыгашаларга алып келүүдө;
- Түшүмдү көп алуу үчүн химиялык заттардын ашыкча колдонулушу азык-түлүк коопсуздугуна таасир этип, айыл чарба жерлеринин кунарын кетирүүдө;
- Өндүрүүчүлөр үчүн жеңилдетилген насыялардын көлөмүнүн аздыгы, мамлекеттик банк тарабынан талап кылынган документтеринин көптүгү;
- Күйүүчү, майлоочу жайлардын баасынын туруксуздугу;
- Агрардык билимге ээ атайын адистердин жоктугу;
- Айыл чарба продукциясынын баасынын төмөндүгү;
- Айыл чарба продукцияларын кайра иштетүүчү ишканалардын жоктугу;
- Айыл чарба продукциясын экспорттоо үчүн эл аралык стандарттагы лабораториялардын жоктугу;

Мал чарбасы. Айыл жергесинде ар бир кожолуктун өздөрүнө тиешелүү мал чарбасы бар. Ар бир мал чарбасы бар кожолук тоютун өзү камдап, аракет кылып кылып келишет. Мал чарбасы айыл тургундарынын бирден-бир киреше булагы болуп саналат. Ошол себептен аймакта мал чарбасын өнүктүрүүгө көңүл буруу талап кылынат. Мал чарбасын өнүктүрүүдөгү тоскоолдуктар:

- Аймакта мал чарба тармагында адистештирилген чарбалардын жоктугу;
- Эт жана сүт азыктарын кайра иштетүү цехтеринин жоктугу;
- Тоюттун кымбаттап кетүүсү;
- Бордолгон малдардын арзан баада болуп калуусу;
- Асыл тукум малдын аздыгы;
- Ветеринардык билими бар адистердин жоктугу;
- Ветеринардык пункттардын жоктугу;

Айыл чарбасы менен мал чарбасындагы жогоруда айтылган көйгөйлөрдү жоюп, өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу үчүн сандан сапатка өтүү принциби менен түшүм алуу, үрөн даярдоо, тоют даярдоо, мал багуу, эт , сүт азыктарын кайра иштетүү боюнча жергиликтүү калкка окуу иш-чараларын өткөрүүгө көмөктөшүп, аларды үрөн жана сугат суу менен камсыздоо иштерин жүргүзүү керек.

Кичи жана орто бизнес. Айыл аймакта кичи ишкердик жүргүзүү өсүү тенденциясында. Кичи жана орто бизнес кылуу, соода-сатык түйүндөрүн ачуу жана кызмат көрсөтүүнүн түрлөрү акырындык менен өнүгүүдө. Аймактын экономикасын көтөрүү үчүн инвесторлорду жана жеке ишкерлерди аймагыбызда ишмердик кылууга тартуу жана ыңгайлуу шарттарды түзүү керек.

Туризм. Кыдыр Аке айыл аймагы туристтик зоналардын катарын толуктайт. Аймакта туризмдин бардык багыттары (конный туризм, горный туризм, пеший туризм, альпинизм ж.б.) жанданып келатат. Теплоключенка айылында туристтик маалымат борбору курулууда. Аймактын экономикалык абалын

жакшыртуу үчүн туризм багытына көңүл бөлүп, сервистик кызмат көрсөтүү, мейманкаларды,этно-кафелерди, конок үйлөрүн ачуу боюнча жергиликтүү калкка колдоо көргөзүп, аймактын инфраструктурасын жакшыртуу зарыл. Туристтерди кызыктыруу үчүн аймактын туристтик жол картасын түзүү керек.

Корутундулар жана сунуштар:

ААнын экономикалык адистешүүсү дыйканчылк бойдон калууда, анын үлүшүнө жалпы **айыл чарба продукциясынын 69 % туура келет** . Буга климаттык шарттар жана ААнын географиялык жайгашуусу шарт түзөт. **Мал чарбачылыгын** мындан ары өнүктүрүү үчүн тоют менен камсыз кылууну көбөйтүү, фермерлерди окутуу жана ветеринардык көзөмөлдү жакшыртуу боюнча бир катар чаралар СЭӨПтө каралат. **Өсүмдүк чарбачылыгынын** экономикалык өсүштүн негизи катары каралып - бул жерде тоют өсүмдүктөрүн өстүрүү аркылуу өсүмдүк өстүрүүчүлүктү жана мал чарбачылыгын өнүктүрүүнү шайкеш келтирүүгө болот, мындан тышкары ирригацияны, үрөнчүлүктү, мөмө жемиштерди өнүктүрүү боюнча чаралар каралган жана дыйкандарды окутууга көңүл бурулат.

Өнөр жай өндүрүшүнүн көлөмдөрү чоң эмес, бул ААнын андан ары өнүгүүсүнө негиз болуп саналат. Айыл чарба продукциясын кайра иштетүүнү жана жеңил өнөр жайын өнүктүрүүнү колдоо зарыл.

АА үчүн келечектүү тармактардын бири **туризм болуп саналат** . Туристтик зоналарды уюштуруу жана башка жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен тажрыйба алмашуу боюнча чаралар көрүлөт жана туристтерди кызыктыруу үчүн аймактын туристтик жол картасын түзүү керек.

4.3. Экономикалык өнүгүү муктаждыктарын талдоо (анын ичинде тике (жеке) инвестициялар).

Артыкчылык	**Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**	**Бааланган наркы** (миң сом)
Дыйканчылык	Дыйкан/ фермерлерди жогорку сапаттагы үрөндөр менен камсыз кылууга (буудай, арпа) көмөктөшүү 70% дыйкан фермер төлөйт, 30% материалдык резервдик фондудан төлөнөт.	2024-2027-жылдар Дыйкан/фермерлер дин 30% женилдетилген шартта үрөөндөр менен камсыз болот, кирешелери 50-60%га жогорулайт.	Мамлекет тарабынан берилген квотага ылайык
Органикалык аймак класстерин түзүү	Мамлекеттин жана бейөкмөт уюмдардын жардамы менен фермерлерди, аялдарды, жаштарды жана калктын аярлуу катмарынын органикалык жол менен өсүмдүк өстүрүү, тоют дайындоо боюнча окутуулар өткөрүлөт.	2024-2027-жылдар Фермерлер органикалык азык-түлүктөрдү өндүрүүнү,органикалык жер семирткичтерди алууну (биогумус, биогаз), тоют өндүрүүнү (гидропоника) өздөштүрүшөт.	Бейөкмөт уюмдар/ долбоорлор/ жеке тараптар

Жеке ишкердикти жандандыруу максатында үй шартында сүттү кайра иштетүүгө көмөктөшүү	Долбоорлорду тартуу менен сүттүн өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу үй шартында аны кайра иштетүү боюнча чакан топто окутууларды өткөрүүгө көмөк көргөзүү	2025-2027-жылдар Кайра иштетүү жандандырылат	Долбоор/ демөөрчү
Мал чарбасы менен алектенген фермерлерге колдоо көргөзүү	Эт, сүт багытындагы асыл тукум мал багуунун, малды бордоонун техникасын үйрөтүү боюнча окуу-курстарын өтүүгө көмөктөшүү	2025-2027-жылдар Фермерелер сандан сапатка өтүшөт. Мал бордоону жана тоют рационун өздөштүрүшөт.	Долбоор/ демөөрчү
Айылдарда ветеринардык пункттарды ачуу	Айыл өкмөтү пунктка орун бөлүп берүүгө көмөк көрсөтөт. Ишкерлердин тике инвестицияларынын эсебинен керектүү жабдуулар жана үрөн материалдары сатып алынат, ошондой эле адистердин консультациялары төлөнөт	2025-2027-жылдар ветеринардык кызматтар көрсөтүлөт. (Эмдөө, дарылоо, жасалма уруктандыруу). Асыл тукум малдын башы көбөйөт.	Долбоор/ жеке ветеринар
Туризмдин өнүгүүсүнө шарт түзүү	Туризм чөйрөсүндө сервистик кызмат көрсөтүү, конок үйлөрдү ачуу боюнча окутууларды уюштурууга көмөктөшүү	2024-2027-жылдар Кызыкдар болгон айыл тургундары сапаттуу туристтик кызмат көрсөтүү боюнча билим алышат, көндүмдөргө ээ болушат	Долбор/ демөөрчү
Аймакта кичи жана орто бизнестин өнүгүүсүнө шарт түзүү	Айыл өкмөтү тарабынан муниципалдык жерлердин багыттары аныкталып, конкурстук негизде ижарага берилет	2024-2027-жылдар Жеке ишкерлер соода-сатык түйүндөрүн, кызмат көрсөтүү жайларын ача алышат.	Айыл өкмөтү
Айыл аймакта кайра иштетүүнү жана кичи ишкердикти жолго салуу	Инвестиция тартуу менен экономикалык долбоорлорду ишке ашыруу, жабдууларын алып берүү, жер тилкеси же имарат менен камсыз кылуу. Алынган жабдууларды келишимдин негизинде жеке ишкерге берүү	2024-2025-жж. Өндүрүлгөн азыктарды кайра иштетүүчү кичи цехтер ачылат, жумуш орундары түзүлөт.	Долбоорлорду тартуу 45-50 млн

4.4. Экономикалык өнүгүүгө тиешелүү бюджеттик инвестицияларга болгон муктаждыктарга анализ жүргүзүү	

Инвестициялык артыкчылыктар	**Мүмкүн болгон долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**	**Бааланган наркы** (сом)
Дыйкандарды сугат суу менен камсыз кылуу	Айылдардагы ички чарбалык арык-каналдарды механикалык тазалоодон өткөрүүгө, ички жана талаа арыктарынын керектүү жерлерине суу түтүктөрү (көпүрлөр) орнотуп берүүгө, заставаларды, шлюздарды оңдоого жергиликтүү бюджеттен каражат каралат, айыл өкмөтү тарабынан алынып берилет. Сугат сууну тейлеген жактын жардамы менен жасалат.	2024-2027-жылдар Сугат учурунда дыйкандар суу менен камсыз болушат. Айыл чарба өсүмдүктөрүнүн тушумдуулугу жогорулайт. Сугат боюнча түшкөн кайрылуулар азаят.	1 млн сом
Теплоключенка айылындагы 2-чоң көпүрөнү куруу	Сел агызып кеткен айыл чарба көпүрөсүн куруу	Сел агызып кеткен айыл чарба көпүрөсү курулат 2024-жыл	Республикалык бюджет 23 млн
Логистикалык борбор (жашылча-жемиштерди, сактоо, тоңдуруу) ачуу	Айыл өкмөтү тарабынан жер учаткасы каралган. Инвестиция тартуу менен курулуш иштери жүргүзүү, жабдууларын алып берүү, жеке ишкерге келишимдин негизинде ишке берүү.	2026-2027-жылдар Фермерлер өндүргөн жашылча-жемиштерин тондуруп, сактоого мүмкүнчүлүк түзүлөт, 8-9 жумуш оруңдары түзүлөт	Инвестор 4,8 млн сом
Энергияны үнөмдөөчү как ж.б. азыктарды кургатуучу кичи цех ачуу	Инвестиция тартуу менен заманбап, күндүн энергиясы менен как ж.б. азыктарды кургатуучу жабдууларды алуу (сушилка, мясорубка, упаковка ж.б.). жеке ишкерге келишимдин негизинде ишке берүү	2025-2027-жж. Өндүрүлгөн азыктарды (жашылча, жемиш, дары чөптөр ж.б.) кайра иштетилет. 2-3 жумуш оруну түзүлөт. Сатууга чыкпай калган жашылча жемиштер, дары чөптөр коромжуга учурабайт.	Долбоор 950 миң Жеке ишкер
Күнөсканаларды ачууга көмөктөшүү	Инвестиция тартуу менен жашылча, жемиштерди өстүрүүнү каалаган ишкерлерге көмөк көргөзүү. Жабдууларын алып берүү, жеке ишкерге келишимдин негизинде ишке берүү	2025-2027-жж. Жеке ишкерлик кылууга шарт жана жумуш оруну түзүлөт.	Долбоор 950 миң Жеке ишкер

Этти кайра иштетүүчү цехтерди ачууга көмөктөшүү	Жер тилкесин бөлүп берүү, жабдууларды алып берүү, жеке ишкерге келишимдин негизинде алып ишке берүү	2027-2027-жылдар Эт азыктары чыгарылат: колбаса, консерва, стейк ж.б. 4-5 жуму орду түзүлөт	Инвестор 2,5 млн
Жарым фабрикаттарды дайындоочу кичи цех ачууга көмөктөшүү	Имарат карап берүү, жабдууларды алып берүү, жеке ишкерге келишимдин негизинде өткөрүп берүү	2025-2027-жж. Пельмен, манты, фрикадельки, котлет, нагетсы ж.б. дайындалат. 5-6 жуму оруну түзүлөт.	Долбоор 1,8 млн
Сүттү кайра иштетүүчү завод ачууга көмөктөшүү	Жер тилкесин карап берүү, жеке ишкерлерди тартуу, кайра иштетүүчү жабдууларды алып берүү, жеке ишкерге келишимдин негизинде ишке берүү	2027-2027-жж. Сүт азыктары чыгарылат: Биолакт, кефир, ряженка,быштак ж.б., жумуш орундары түзүлөт	Инвестор 32 млн
Жүндү кайра иштетүү жана органикалык жер семирткичтерди чыгаруу көмөктөшүү	Жеке ишкерге айыл өкмөтү тарабынан 10200,0 чарчы метр жер бөлүнүп берилген. Курулуш иштери бүткөрүлдү. Ишкер тарабынан жабдуусу келсе ишке берилет	2024-2026-жылдар Органикалык жер семирткич өндүрүлөт, кийиз буюмдары дайындалат, жумуш орундары түзүлөт	“Канато” ЖЧК 47 млн сом
Айылдарда тоок фермасын ачууга көмөктөшүү	Жеке ишкерлерди тартуу, окутууларды өткөрүүгө көмөктөшүү	2025-2027-жылдар Тоок эти жана жумуртка өндүрүлөт, жумуш орундары түзүлөт	Жеке ишкер 800 миң сом
Мөмө-жемиштерди кайра иштетүү, шире чыгаруучу цехтерди ачуу	Жеке ишкерлерге көмөктөшүү	2025-2027-жылдар Шире суусундуктар өндүрүлөт, жумуш орундары түзүлөт	Жеке ишкер 1,7 млн
Асыл тукум малдарды көбөйтүүгө көмөктөшүү	Айылдын бадаларын асыл тукум букалар менен камсыз кылуу	2025-2026-жж. Асыл тукум малдын башы көбөйөт	500 мин
Балык өндүрүү боюнча фермердик чарбалардын түзүлүүсүнө көмөктөшүү	Балык иштетүү Ново-Константиновка айылында үчүн пруддарды ижарага берүү	2024-2027-жылдар Балык эти өндүрүлөт	Жеке ишкер 1 млн
Пионер айылындагы курамында күмүшү бар, бутылкага куюлган	Айыл өкмөтү тарабынан уруксаат берилип, жеке ишкер тарабынан уруксаат кагаздары бүткөрүлүп жатат	2024-2025 жылдар Айыл тургундары жумуш орду менен камсыз болушат	Жеке ишкер 2,5 млн

сууларды чыгаруучу ишкана ачууга көмөктөшүү			
Теплоключенка айылынын Арык-Мырза жаңы конушуна турмуш тиричилик буюмдарын оңдоо, эмерек жасоо, тигүү цехин ачуу, ФАП жана мечит куруу	Ассалам кайрымдуулук фондусу тарабынан курулуш иштери аяктап жатат,жабдуулары алынып келинет	2024-жыл Ишке берилет, жумуш орундары түзүлөт	Ассалам фонду 18 млн 854 миң 300
Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов конушуна мечит салуу	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилген. Араб гранты тарабынан мечит курулуп жатат.	2024-жыл Жергиликтүү тургундардын кайрылуусу канагаттандырылат	Араб фонду 4 млн 355 миң 200
Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов кичи конушуна туристтик маалымат борборун ачуу	Бүгүнкү күндө курулуш иштери жүргүзүлүп жатат.	2024-жыл Ишке берилет	Туризм департаменти 33 млн
Лесное айылына туристтик тейлөө борборун ачуу	Айыл өкмөтү тарабынан 0,10 га жер тилкеси берилген.	2024-2025- жыл Туристтик сервистик борбор ачылат	1 млн Жеке ишкер – 300 мин сом KOICA долбоору – 700 миң сом
Алтын Арашан, Алмалуу коктусуна кичи ГЭС куруу	“ЛИХТ” ЖЧКсы тарабынан кичи ГЭСти куруу иштери жүрүп жатат	2024-2025-жыл Кубатуулугу 8 МВТ жана 6 МВТ 2 кичи ГЭС ишке берилет. Жергиликтүү калк электр энергиясы менен камсыз болот.	“ЛИХТ” ЖЧК 264 млн
Пионер айылында кичи ГЭС куруу	Кичи ГЭС куруу боюнча иштер жүргүзүлүүдө	2024-2025-жылдар 2 кичи ГЭС ишке берилет Жергиликтүү калк электр энергиясы менен камсыз болушат	“Ананьево ГЭС” ЖЧК 500 млн
Эңилчек айылына каскад ГЭСин куруу	Каскад ГЭСин курууга даярдык көрүү, иш кагаздарын дайындоо	2025-2027-жылдар. Республикалык маанидеги ири ГЭС курулат	Республикалык бюджет Инвестор 9 млрд
Теплоключенка айылында ПВХ трубаларды, тор баштыктарды жана жер	“Жаз Тревел” ЖЧКсы тарабынан Ысык-кол өнүктүрүү фондусунан 20 млн сом бөлүнүп, ПВХ трубаларын	Пластик, целлофан кайра иштетилип, пвх трубалалар жана жер	Теплоключенка айылында ПВХ трубаларды,

семирткичтерди чыгаруучу цех ачуу	чыгаруучу жабдуулар алынды. Жеке ишкердин салымы 10 млн	семирткичтер чыгарылат. 6-10 жумуш орду түзүлөт.	тор баштыктарды жана жер семирткичтерди чыгаруучу цех ачуу
Санариптүү аймак долбоорун ишке ашыруу	Аймактын инфраструктурасы жакшырат, коомдук жана экологиялык коопсуздуктун интеллектуалдык системасы иштелип чыгат.	2024-2027 жылдар	Корей долбоору 1 млрд 424 млн сом
БАРДЫГЫ жергиликтүү бюджеттин каражаттары			2 447,8
БАРДЫГЫ биргелешкен катышуу каражаттары			9 074 000,0
БАРДЫГЫ тике инвестициялар			2 939 510,0

5-БӨЛҮМ. ИНКЛЮЗИВДҮҮ ӨНҮГҮҮ

5.1. (таблица) Инклюзивдүү өнүгүү (адам)

Категория	*факт*			*күтүлгөн.*	*прогноз*		
	2021 г.	**2022 г.**	**2023 г.**	**2024 г.**	**2025 г.**	**2026 г.**	**2027 г.**
Иштей ала турган ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдар (адам) 2-3гр	532	540	546	548	547	*546*	*545*
Иштей албаган оор майыптыгы бар адамдар (адам) 1-гр	49	49	49	49	49	49	49
Өтө жакыр адамдар (адам)	*491*	*506*	*521*	*536*	*530*	*525*	*514*
Турмуштук оор кырдаалдагы балдар (адам)	*85*	*100*	*115*	*130*	*127*	*123*	*118*
Турмуштук оор кырдаалдагы үй-бүлөлөр (бир.)	35	38	41	44	42	40	38
Алыскы калктуу конуштардын калкы (адам)	146	147	149	152	167	182	197
Эмгек мигранттарынын жашы 18ге жете элек балдары (адам)	225	240	255	270	269	265	260
Этникалык азчылыктар (адам)	*373*	*376*	*380*	*409*	*410*	*411*	*412*

Аялдар (жалпы калктын санынан) (адам)	11566	11605	11547	11547	11670	11793	1191 6
Аялдар (калктын жалпы санынан%)	50	51	*51*	*51*	*52*	*53*	53
Улгайган (жалгыз) (адам)	14	15	17	19	18	17	16
Калктын жалпы санындагы калктын аялуу топторунун бардык категорияларынын (аялдардан тышкары) жалпы үлүшү (%)	27	28	29	30	33	34	35
Гендердик зомбулук учурлары (бир.)	-	-	1	1	-	-	-
Кризистик борборлордун болушу (бир.)	-	1	2	2	3	4	5

5.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Калктыр аяр катмары:

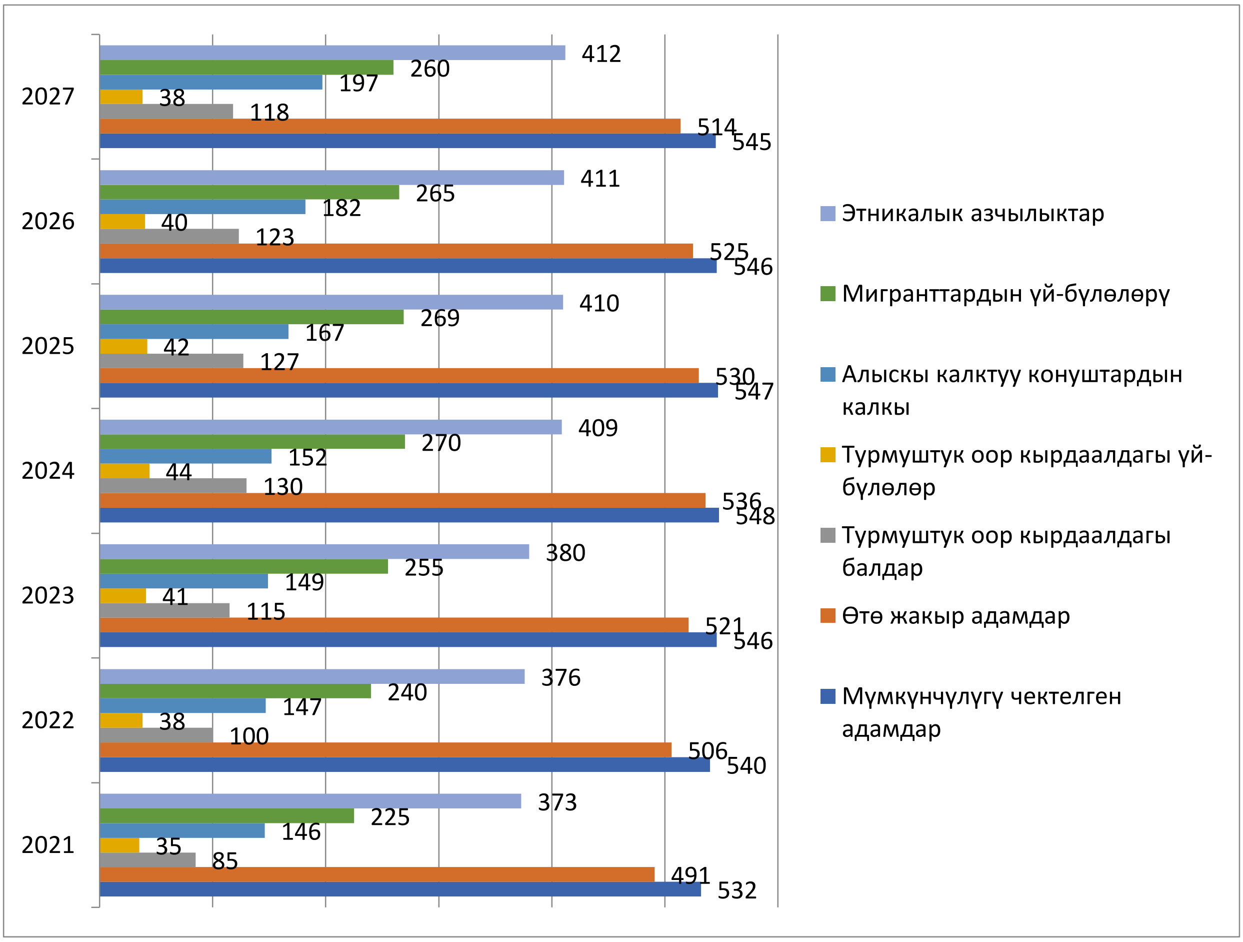

Айыл аймак боюнча азыркы учурда 536 үй-бүлө жакырчылык деңгээлинде жашап келет, бул калктын 12% түзөт. Буга карабастан айыл аймакта аз камсыз, турмуштук оор кырдаалга кабылган үй-бүлөлөр катталып келет. Анын бирден-бир себеби, ичкилик ичүү, ажырашуулар болуп саналат. Жакырчылыктын деңгээлин төмөндөтүү жана калктын аярлуу тобуна кам көрүү максатында айыл өкмөтү тарабынан төмөндөгүдөй чаралар көрүлүп келет:

- жумуш орундар менен камсыздоо, жеке ишкерлик менен алектенүүгө көмөктөшүү максатында социалдык контракттын негизинде аз камсыз үй-бүлөлөргө 100 миң сомдон алынып берилди. Айыл өкмөтүнүн кызматкерлери тарабынан бизнес пландарын түзүүгө жардам берилди.
- жакырчылыктан чыгаруу максатында жыл сайын аз камсыз, турмуштук оор кырдаалга кабылган 2-3 үй-бүлөгө айыл чарба менен алектенүүгө шарт түзүп берүү үчүн айыл өкмөтүнүн "Үмүт" долбоорунун алкагында арпанын, буудайдын жана картошканын үрөндөрү таратылып берилет. Алар өз түшүмүн алып, үрөнүн башка муктаж үй-бүлөгө өткөрүлүп берилет.
- кыз келиндерге жеке ишкердик кылуу, финансылык билим алуу, бизнес-пландарды түзүү боюнча окууларды уюштурууга көмөктөшүп келет.
- аз камсыз болгон, жалгыз бой жашаган адамдар каза болгондо сөөк жашырууга материалдык жардамдар берилип келет.
- турмуштук оор кырдаалга кабылган үй-бүлөөлөргө өздүгүн тастыктоочу жана керектелүүчү башка документтерин калыбына келтирүүгө, турак-жай маселесин чечүүгө көмөктөшүү, дарылануга материалдык жактан колдоо көрсөтүү иш-чараларын жүргүзүлөт. Ошондой эле оор кырдаалга кабылган себептерин аныктоо менен юридикалык, психологиялык консультациялар уюштурулууда.
- жалгыз бой кары адамдарга күз-кыш мезгилинде отун-көмүр менен камсыздоо, турмуш-тиричилигин жакшыртууга көмөктөшүлүүдө.
- ДМЧАларга, балдарга отун-суу менен жардам берилип, муктаждыгына жараша дары-дармек алууга жардым көрсөтүлөт.
- үй-бүлөлүк зомбулуктун алдын алуу жана жабыркагандарга социалдык жардам көрсөтүү максатында "Үй-бүлөлүк зомбулуктан сактоо жана коргоо" боюнча жергиликтүү комитеттер түзүлгөн. Аймакта 2 кризистик-реабилитациялоо борборлору ачылган. Бири "Аруужан" турмуштук оор кырдаалга кабылган аялдарга жана балдарга колдоо көрсөтүү борбору, экинчиси "Үмүт" аныкталган жашаган жери жок адамдарга колдоо көрсөтүү борбору. Айыл өкмөтү 2 кризистик борбору менен тыгыз иш алып барат.

Негизги көйгөйлөр: Аз камсыз үй-бүлөлөрдүн жакырчылыктан чыгуу үчүн жеке аракет кылбай, мамлекеттик жөлөк пулдарды жана жергиликтүү бюджеттен материалдык жардамдарды күтүп отуруусу, финансылык жактан сабатсыздыгы. Ата-энесин кароосуз таштап, чет жерге чыгып иштеп кетүүсү, жалгыз бой калган карылардын санын көбөйтүүдө. Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын санынын көбөйүүсү. Буга байланыштуу балдардын билим алуу мекемелерине бара албай калуусу. Коомчулукта балдарга жана аялдарга карата зордук-зомбулуктун көбөйүүсү. Мектеп окуучулар арасында мыйзам бузуулардын көбөйүүсү. Жумушсуз адамдардын ичкиликке, баңгиликке чылым, насвай чегүүгө берилип кетиши берилүүсү. Аз камсыз үй-бүлөлөрдүн туруктуу жашаган үйлөрүнун жоктугу жана үй салуу мүмкүнчүлүгүнүн чектелүүсү

<u>**Корутундулар жана сунуштар**</u> :

Аярлуу топтор калктын жалпы санында өтө чоң үлүшүн түзбөйт, бирок ошого карабастан, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан даректүү материалдык жардамдан тышкары, калктын аярлуу катмарынын өкүлдөрүн иш менен камсыз кылуу боюнча бир катар чараларды көрүү керек.

5.3. Инклюзивдик өнүгүү муктаждыктарына анализ жүргүзүү		
Артыкчылык	**Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**
Аз камсыз үй-бүлөлөргө ишкерлик менен алектенүүгө көмөктөшүү менен жакырчылыктан чыгаруу	Республикалык "Социалдык контракттын негизинде социалдык жардам" долбоорунун негизинде иш алып баруу	2024-жыл Болжолдуу 35 аз камсыз үй-бүлөгө үй-бүлөлүк ишкерлик бизнес планын ишке ашырууга 100,0 миң сомдон берилет.

Аз камсыз үй-бүлөлөргө жер иштетүү менен жакырчылыктан чыгууга көмөктөшүү	ФПСтин ижарага берилүүчү жерлеринин 20% аз камсыз үй-бүлөлөргө минималдуу ижара акы менен түз жол менен берүү. Үрөөн маселесин чечүүгө багытталган “Үмүт” долбоорунун алкагында иш алып баруу	Жыл сайын Бир үй-бүлө 1,0 га ижарага жер алат жана аны иштетүүгө 250 кг арпа же 500 кг картошка үрөнү менен камсыздалат.
Жалгыз бой кары адамдарга кам көрүү	Күз-кыш мезгилинде отун-көмүр таратылып берилет.	2024-2027-жылдар Демөөрчүлөрдүн колдоосу менен көмүр, отун таратылып берилет.
Калктын аярлуу топторуна муктаждыгына жараш материалдык колдоо көргөзүү	Социалдык маселелелр боюнча комиссиянын чечиминин негизинде материалдык колдоо көргөзүү: -сөөк жашырууга; -дарыланууга; - азык-түлүк алууга;	2024-2027-жылдар Жергиликтүү бюджеттин мүмкүнчүлүгүнө жараша каражат каралып, аярлуу топторго колдоо көргөзүлөт.
Мамлекеттик/ муниципалдык социалдык тапшырык менен иш алып баруу	Социалдык тапшырык аркылуу: - 14-35 жаш курактагы жаштарга коомдогу жүрүм-турум жана сүйлөө маданияты тегерек столдор өткөрүлөт; - 18-45 жаш курагындагы турмуштук оор кырдаалга кабылган адамдарды эмгек рыногунда суроо-талапка ээ болгон кесиптик көндүмдөрдү алуусуна шарттарды түзүү;	2024-2026-жылдар Жергиликтүү бюджет. 300 000 сом Калктын аярлуу тобунун турмуш-шарты жакшыртылат
БУУнун “Жумуш ордуна азык-түлүк” долбоорун ишке ашыруу менен жумушсуздарды коомдук иштерге тартуу	Аз камсыз жана жумушсуз адамдар төмөндөгү коомдук иштерге тартылат: - Беккари чункурун салууга; - Теплоключенка айылынын Дзержинский, Урманаев көчөлөрүнө суу түтүгүн тартуу; - Ново-Константиновка айылына суу түтүгүн тартуу	2024-жыл 30-35 адам жумуш ордуна азык-түлүк алат.
Айыл аймакта зордук зомбулукту алдын алуу	Жыл сайын ар бир айылда үй-бүлөлүк зомбулукту алдын-алуу боюнча жергиликтүү комитет менен биргеликте иш-чараларды уюштуруу	2024-2027-жылдар аралыганда зордук-зомбулук алдын алынат.
Аз камсыз үй-бүлөлөрдү социалдык турак-жай менен камсыз кылуу	Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна 1,40 га жерге социалдык шаарча куруу	2024-2027-жылдар Кезекте турган үйү жок, аз камсыз, турмуштук оор кырдаалга кабылган үй-бүлөлөр турак-жай менен камсыз болушат

Аялдардын ишмердүүлүгүн колдоо багытында иш алып баруу	Долбоорлор аркылуу аялдарга окутууларды уюштуруу: -финансылык билим; - кичи бизнестин түрлөрү жана пландоо; - үй шартында туристтик сервистик кызматтарды көрсөтүү;	2025-2026-жылдар Долбоорлордун каржылоосу менен айыл аймакта жыл сайын 30-60 чейин кыз-келиндер окуудан өтүшөт.
Жумушсуздукту кыскартуу максатында кыска мөөнөттөгү кесиптик окууларга тартуу	Райондук калкты жумуш менен камсыздоо бөлүмү аркылуу жумушсуз жарандарды окууга жөнөтүү	Жыл сайын 10-12 адам атайын орто кесиптик билимге ээ болушат.
Коррекциялык класстарды ачуу	Билим берүү мекемелеринде ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдар үчүн (ДЦП ж.б.) коррекциялык класстарды уюштуруу	2025-2027-жж. Ден соолугун мүмкүнчүлүгүнө жараша мектепте окуй албаган балдар башталгыч билимге ээ болушат Долбоор аркылуу класстарды жабдуу

6-БӨЛҮМ. МЕЙКИНДИК

6.1. (таблица) Мейкиндик

Категория	*факт*			*күтүлгөн.*	*прогноз*		
	2021 ж.	**2022 ж.**	**2023 ж.**	**2024 ж.**	**2025 ж.**	**2026 ж.**	**2027 ж.**
Аймактын жалпы аянты (га)	50219,8	50219,8	50219,8	50219,8	50219,8	50219,8	50219,8
Жер категориялары (га):							
Айыл чарба жерлери (бардыгы):	7283	7183	7283	7283	7283	7283	7283
анын ичинде айдоо аянттары	7147	6598	6598	6598	6598	6598	6598
сугарылбаган	97,02	97,02	97,02	97,02	97,02	97,02	97,02
сугат айдоо жерлер	6598	6598	6598	6598	6598	6598	6598
жайыттар	38833,3	38833,3	38833,3	38833,3	38833,3	38833,3	38833,3
анын ичинде жеке	-	-	-	-	-	-	-
АЖМФ:	1984	1984	1984	1984	1984	1984	1984

Иш жүзүндө колдонулган	1886,98	1886,98	1886,98	1886,98	1886,98	1886,98	1886,98
Колдонулбаган (баланс)	97,02	97,02	97,02	97,02	97,02	97,02	97,02
Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жана башка багыттагы жерлер (бардыгы)	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Иш жүзүндө колдонулган	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Колдонулбаган (баланс)	3	3	3	3	3	3	3
Калктуу конуштун жерлери (бардыгы)	1866	46600	46700	46700	46700	46700	46700
анын ичинде турак жай курулушу	1306	1306	1306	1306	1306	1306	1306
Иш жүзүндө колдонулган	1306	1306	1306	1306	1306	1306	1306
Колдонулбаган (баланс)							
Өзгөчө корголуучу жаратылыш аймактарынын (ӨКЖА) жерлери	32314	32314	32314	32314	32314	32314	32314
Токой фондусунун жерлери	222	222	222	222	222	222	222
Суу фондусунун жерлери	14	14	14	14	14	14	14
Запастагы жерлер:	72	72	72	72	72	72	72
Иш жүзүндө колдонулган	61	61	61	61	61	61	61
Колдонулбаган (баланс)	11	11	11	11	11	11	11
Аймактын айыл чарба жерлеринин жалпы аянтындагы иш жүзүндө пайдаланылуучу айыл чарба жерлеринин үлүшү (%)	93%	94%	95 %	96%	97%	98%	99%
Инженердик инфраструктура менен камсыздалган турак жай куруу үчүн арналган жер участокторунун аянтынын үлүшү (%)	30	30	30	30	30	30	30
Инженердик инфраструктура менен камсыз кылынган өндүрүштү жайгаштыруу үчүн арналган жер	3	3	3	3	3	3	3

участокторунун аянтынын үлүшү (%)							
Категория боюнча пайдаланылбаган же кошумча жерлерди пайдалануу зарылдыгынын прогнозу (га):	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5	22,5
Айыл чарба жерлери	4	4	4	4	4	4	4
Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жерлери жана башка багыттагы жерлер (бардыгы)	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5
Калктуу конуштун жерлери (турак жай курулушу)	1866	1866	1866	1866	1866	1866	1866
Токой фондусунун жерлери	222	222	222	222	222	222	222
Суу фондусунун жерлери	14	14	14	14	14	14	14

6.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Бүгүнкү күндөТеплоключенка, Кереге-Таш, Эңилчек айыл аймактары бириктирилип, Кыдыр Аке айыл аймагы болуп түзүлдү. Кыргыз Республикасынын административдик-аймактык түзүлүш жөнүндө Мыйзамына ылайык айыл өкмөтү менен Кадастр жана жерге жайгаштыруу мекемеси тарабынан айыл аймактын схемалык картасы иштелип чыгып, чек аралары такталып, жергиликтүү кеңештин чечими менен бекиди.

Аймактын борбору Теплоключенка айылынын башкы мерчеми (генплан) бекитилген, ошондой эле, жаны трансформацияланган 99,0 га жер тилкесинин башкы мерчеми 2021-жылы бекитилген. Башкы мерчемде талаптарга ылайык жашыл зоналар, экономикалык өндүрүш (бизнеске) зоналары, маданий жана социалдык объектилер, сууну коргоо зоналар, канализация, инфраструктура, электр жана байланыш тарамдары каралган. Калкка турак-жай куруу үчүн жер участкалары, Башкы мерчемге ылайык таратылып берилди. Азыркы күндө жашылдандыруу иштерин жүргүзүү пландалып жатат. Теплоключенка айылында муниципалдык жер тилкелерине мамлекеттик актылары алынып, мыйзамда белгиленген талаптарга ылайык конкурстук негизде ижарага берилип келет. Муниципалдык жерлерди башкаруу боюнча жобо бекитилген.

Сырт өрөөнүндөгү чек ара статусундагы Эңилчек, Май-Саз, Таш-Короо,Алтын Булак, Кең-Суу, Эчкили-Таш, Көөлүү айылдарынын башкы мерчеми жасалып жатат. Бул жерлерге дагы өндүрүш зоналары, инфраструктура, соц. объектилер каралган, калкка берилүүчү жер участкалары каралган. Башкы мерчем 20-25-жылга алдыга жасалууда.

Кереге-Таш, Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка жана Пионер айылдарынын башкы мерчемдери жок болгондугу көйгөй жаратууда. Жеке турак жай курууга жер тилкелери мыйзамсыз берилген. Жер мунапыс боюнча кайрылган жарандардын саны көп.

Кыдыр Аке айыл аймагы тоолуу жана токойлуу келет. Аймактагы токойлор жана тоо борундагы жашыл тилкелер Каракол токойчулугуна жана улуттук паркына тиешелүү.

6.3. Мейкиндик планынын элементтери

Мейкиндик планын өзгөртүүдөгү чаралар же ниеттер:	**Күтүлгөн жыйынтыктар:**
Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов кичи конушунда туристтик маалымат борборуна жер тилкесин берүү	Айыл өкмөтү тарабынан 0,12 га жер тилкеси каралып берилди. Туризм департаментинин каржылоосу менен курулуш иштери жүрүп жатат. Аймакка келген туристтерге маалымат алуу борбору түзүлөт.
Айылдардын Башкы мерчемдерин (Генплан) дайындоо	Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Кайырма Арык, Пионер, Лесное айылдарынын Башкы мерчемдерин жасалат Башкы мерчемдери дайын болот Республикалык бюджет 5 млн 800 миң
Теплоключенка айылынын Лесное айылынын туристтик борбор курууга жер тилкесин берүү	Айыл өкмөтү тарабынан 0,10 га жер тилкеси бөлүнүп берилди. KOICA долбоорунун колдоосу менен жеке ишкер тарабынан туристтик борбор курулуп жатат. Аймакка туристтерди тартууга жакшы шарттар түзүлөт.
Теплоключенка айылынын саркынды суу курулмаларын курууга жер тилкелерин трансформациялоо	Айыл чарба багытындагы 4.40 га жана 1.60 га жер тилкелери “Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жерлери жана башка багыттагы жерлер” категориясына которуу иштери боюнча иштер жүрүп жатат. Бул жер тилкелерине саркындуу суу курулмаларын тазалоо жайы салынат.
Теплоключенка айылынын №1071,1072-контурундагы 1,50 га айыл чарба багытындагы жайыт жер тилкесин “Өнөр жайдын, транспорттун, энергетиканын, коргонуунун жерлери жана башка багыттагы жерлер категориясына которуу	2024-жыл Трансформациялоо иштери жүргүзүлүп, Теплоключенка айылынын ичүүчү сууну тазалоо (хлораторный- стратегиялык объект) жайынынын мамлекеттик актысы алынат.
Теплоключенка айылынын №819 контурундагы 0,84 га жер тилкесинин багытын которуу	2024-жыл №819-контурдагы 0,84 га жер тилкесинин багыты “Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жерлери жана башка багыттагы жерлер” категориясына которулуп, Теплоключенка айылынын кире беришине Манасчылардын этношаарчасын салынат
Теплоключенка айылынын №2, 18, 1154, 1158,1151,1159,1161,1171,1172, 1174, 1176,1177,863,858, 840,839, 810, 817-контурларындагы 94,0 чарчы метр жер тилкелерин трансформациялоо	2024-жыл Айыл чарба багытындагы 94,0 чарчы метр жер тилкелери “Өнөр жай, транспорт, байланыш, коргоо жерлери жана башка багыттагы жерлер” категориясына которулуп, РЭТ тен Алмалуу, Арашан коктусунда жаңы салынып жаткан кичи ГЭске электр энергиясы тартылат.
Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна Мамлекеттик ипотекалык компаниясы менен көп кабаттуу үйлөрдү курууга	2024-2027-жылдар

көмөктөшүү. Башкы мерчеминде көп кабаттуу үйлөрдү курууга 3 га жер тилкеси каралган. Бүгүнкү күндө МИКке жердин тиешелүү документтери тапшырылды.	Көп кабаттуу үйлөрдү куруу менен калкты турак-жай менен камсыз кылууга өбөлгө түзүлөт.
Теплоключенка айылынын Арык Мырза конушуна калктын аярлуу тобу үчүн социалдык турак-жайларды куруп берүү (1,40 га)	2024-2027-жылдар Үй-жайы жок, аз камсыз үй-бүлөлөргө жеңилдетилген шарттарда ипотекага турак-жай берилет
Жер мунапысынын негизинде салынып калган турак-жайларды мыйзамдаштырып берүү	2024-жыл Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Кайырма-Арык айылдарынын мыйзамсыз курулган турак жайларын мыйзамдаштырып берүү боюнча 276 токтом дайындалып тиешелүү иш кагаздары жасалды. 134 жарандын арызы каралып, комиссиянын кароосуна киргизилип, токтомдору даярдалып берилет.

7-БӨЛҮМ. АЙЛАНА-ЧӨЙРӨ

7.1. (таблица) Айлана-чөйрө

Категория	*факт*			*күтүлгөн.*	*прогноз*		
	2021 ж.	**2022 ж.**	**2023 ж.**	**2024 ж.**	**2025 ж.**	**2026 ж.**	**2027 ж.**
Жаратылышты коргоо зоналарынын, ӨКЖА, микрокоруктардын аянты (га)	32314	32314	32314	32314	32314	32314	32314
Токойлор ээлеген аймак, анын ичинде жайылма токойлор (га)	27301,8 анын ичинен 11441,6	27301,8 анын ичинен 11441,6	27301,8 анын ичинен 11441,6	27301,8 анын ичинен 11441,6	27301,8 анын ичинен 11441,6	27301,8 анын ичинен 11441,6	27301,8 анын ичинен 11441,6
Токойлорду калыбына келтирүү (га)	-	-	-	-	-	-	-
Деградацияланган жайыттардын аянты (га)	45 га	50 га	55 га	60 га	60 га	50 га	40 га
Малдын жайытка болгон жүгү (1 айда 1 гектарга	1 баш бодо, 5 баш кой	1 баш бодо, 5 баш кой	1 баш бодо, 5 баш кой	1 баш бодо, 5 баш кой	1 баш бодо 5	1 баш бодо, 5 баш кой	1 баш бодо

шарттуу малдын башынын саны)					баш кой		, 5 баш кой
Деградацияланган жайыттардын жалпы жайыт аянтына карата үлүшү (%)				0,15			
Деградацияга дуушар болгон айыл чарба жерлеринин аянты (га)	-	-	-	-	-	-	-
Деградацияланган жайыттардын жалпы аянтына карата калыбына келтирилген жайыттардын үлүшү (%)	-	-	-	-	-	-	-
Энергияны үнөмдөө. Кожолуктардын жылытуу үлүшү (%):							
борбордук жылытуу	-	-	-	-	-	-	-
электр энергиясы	100	100	100	100	100	100	100
газ	-	-	-	-	-	-	-
меш жылытуу	100	100	100	100	100	100	100
башка орнотуулар	-	-	-	-	-	-	-
башка кайра жаңылануучу булактар же энергияны үнөмдөөчү орнотуулар (мисалы, көпкө күйүүчү мештер ж.б.)	-	-	-	-	-	-	-
КТК полигондорунун саны (даана)	1	1	1	1	1	1	1
КТКны кайра иштетүү боюнча ишканалар же коңшу аймактардагы мындай ишканалар менен макулдашуу (бир.)	1	1	1	1	1	1	1
Санкцияланбаган полигондордун саны (бир.)	-	-	-	-	-	-	-
Кен казып алуу тармагынын объекттери (бир.)	2	2	2	2	2	2	2
Экологиялык тобокелдиги жогору кен казып алуу тармагынын объекттери (даана)	1	1	1	1	1	1	1

Тазалоочу курулмалар аркылуу өткөн саркынды суулар (%)	20	20	25	35	45	55	65

7.2. Учурдагы кырдаалга анализ жүргүзүү

Кыдыр Аке айыл аймагынын жаратылышы кооз, ресурстарга бай. Тегереги тоолор жана токойлор менен курчалган. Экосистемасы ар түрлүү. Аймакта Кызыл китепке киргизилген ак илбирс, кулжа, аркар, кийик сыяктуу сейрек кездешкен жаныбарлар жана өсүмдүктөр бар. Аларды коргоо жана сактап калуу максатында Хан Тенири улуттук паркы уюшулуп, айыл өкмөтү тарабынан алыскы мал жайылбаган жайыт жерлери бөлүнүп берилген.

Кыдыр Аке айыл аймагынын жайыт жерлери көп (жакынкы жана алыскы). Жайыт көп болгондугуна карабастан малдын санына жараша бөлүштүрүү кыйынчылыктарды жаратууда. Бүгүнкү күндө кээ бир жайыт жерлери деградацияланып, демонстрациялык участкаларга айлантууга муктаж болуп турат. Ал эми пайдаланылбаган аянты аз болгон жайыт тилкелери туризм тармагын өнүктүрүүгө конкурстук негизде ижарага берилип келет.

Айыл аймакта өзгөчө кырдаалдардын болуу тобокелчилиги бар. Жергиликтүү бюджет тарабынан жыл сайын акча каражаты каралып, суу жээктерин бекемдөө иштери жүргүзүлөт. Ошондой эле, кар/жер көчкү, алыскы жолдордун жабылуусун алдын –алуу боюнча тынымсыз иштер жүргүзүлүп келет.

Теплоключенка айылында мыйзамдаштырылган таштанды жайы бар, тегереги курчалган, жыл сайын жергиликтүү бюджеттен акча каралып, рекультивацияланып турат. Сары-Камыш, Кереге-Таш айылдарынын ортосундагы стихиялык полигондордун болуусу экологияга терс таасирин тийгизүүдө.

Сырт өрөөнүндө кен иштетүүдөн чыккан таштандылар (хвостохранилище) бар. Аларды дайыма көзөмөлгө алуу зарыл. Мындан сырткары, сибирь жарасы, кара тумоо ооруларынын очоктору көмүлгөн жерлер бар. Алар дагы көзөмөлгө алынып келет.

Айыл аймакта малдын өлүктөрүн көмгөн Беккари чункурлары толуп калган, кээ бир айылдарда таптакыр жок. Малдын өлүгү стихиялык таштанды жайларына жана жолдун жээктерин калып калышы, жугуштуу ооорулардын пайда болуу коркунучун жаратып келет.

Айыл аймак боюнча Теплоключенка айылында саркынды суу курулмары курулган. Бүгүнкү күндө авариялык абалда. Айыл өкмөтү тарабынан жаны курулмаларды курууга 5,80 га жер тилкеси каралып, долбоордук-сметалык иш кагаздары дайындалды. Республикалык деңгээлде акча каражаты бөлүнүп берилсе, буга Теплоключенка айылындагы курорттук ванна/бассейндердин жана жеке секторлордун саркынды суулары дагы кошулат.

Арашан коктусундагы термалдык ванна/бассейндер иштеп келет. Ал жакка туристтер тынымсыз барышат. Ошол себептен, жугуштуу ооруларды алдын-алуу максатында алардан санитардык-гигиеналык шарттардын болуусу талап кылынып, айыл өкмөтү тарабынан маалыматтары алынат.

Теплоключенка айылынын ичүүчү суусунун башындагы суу топтоочу жайы (водозабор) стратегиялык объект катары катталып, экологиялык паспортун алган. Водозабор, хлораторный коргоого алынып, тегереги тосулуп, видео көзөмөл орнотулган. Ал эми башка айылдардын водозаборлору жок, ичүүчү суу ачык булактан алынып, насостор колдонулат.

7.3. Экология маселелери

Артыкчылык	**Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү**	**Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр**
Теплоключенка айылында өзгөчө кырдаалдарды алдын алуу	Ак-Суу суусунун жээктерин бекемдөө, суунун нугун буруу	2024-жылы 600 м Ак-Суусунун жээги бекемделип, нугу бурулат

Теплоключенка айылынын ылдый жагындагы айыл чарба багытындагы чоң көпүрөнү салуу	Селдин кесептинен агызып кеткен чоң көпүрө салынып жатат	2024-жыл Көпүрө бүткөрүлөт, суунун нугу калыбына келтирилет. Айыл тургундарынна айыл чарба техникалары менен каттооого шарт түзүлөт.
Айыл аймакта суудан,селден жана башка жаратылыш кырсыктарынан элдин өмүрүн сактоо иштерин уюштуруу	Эскертүү баннерлери дайындалып илинет, эл арасында түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт. Туристтик жайларга эскертме баннерлери дайындалат. Айыл ичиндеги арык-каналдарды тазалоо иштерин уюштуруу.	Жыл сайын Адам өмүрүн жана турак-жайларды суудан, селден сактоого аракеттер көрүлөт, материалдык чыгымдар азаят. Өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу боюнча метариалдык-техникалык каражаттар, автотехникалар, күйүүчү –майлоочу майлар жана башка тиешелүү жабдуулар (генератор, палатка, боз үй, кийим кече, тамак-аш, жууркан-төшөк ж.б.) даярдыкта турат. Аптека, соода түйүндөрү жана АЗС менен келишимдер түзүлгөн.
Айыл аймакта кар көчкүсүн алдын алуу иштерин уюштуруу	Теплоключенка-Эңилчек автоунаа жолундагы ашууну кар көчкүдөн тазалоо	Жыл сайын Өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу боюнча метариалдык-техникалык каражаттар, автотехникалар, күйүүчү –майлоочу майлар жана башка тиешелүү жабдуулар (генератор, палатка, боз үй, кийим кече, тамак-аш, жууркан-төшөк ж.б.) даярдыкта турат. Аптека, соода түйүндөрү жана АЗС менен келишимдер түзүлгөн.
Айыл аймакта өрт коопсузудун алдын алуу	Эл арасында түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт. Өрттөн жана башка жаратылыш кырсыктарын алдын-алууда турак-жайларды камсыздандыруу боюнча тушүндүрүү иштерин жүргүзүү	Жыл сайын Райондук өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу бөлүмү менен биргеликте окуутулар, машыгуулар өткөрүлөт Өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу боюнча метариалдык-техникалык каражаттар, автотехникалар, күйүүчү –майлоочу майлар жана башка тиешелүү жабдуулар (генератор, палатка, боз үй, кийим кече, тамак-аш, жууркан-төшөк ж.б.) даярдыкта турат. Аптека, соода түйүндөрү жана АЗС менен келишимдер түзүлгөн.
Айыл аймакта өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу	Эвакуацялык комиссия, атайын штаб түзүлүп, техникалар	Жыл сайын

боюнча окуу, машыгууларды өткөрүү	дайындалып, инструктаж берилет	Райондук өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу бөлүмү менен биргеликте окуутулар, машыгуулар өткөрүлөт
Жарандык коргонуу боюнча	Иш план түзүлөт, жобосу дайындалат, эвакуациялык комиссиялар түзүлөт, ар бир айылдын эвакуациялык карталары дайындалат	Жыл сайын Райондук өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу бөлүмү менен биргеликте окуутулар, машыгуулар өткөрүлөт.
Аймакта кара тумоону алдын алуу	Райондук дарыгерлер бөлүмү менен биргеликте эл арасында түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт. Эңилчек айылында жашаган жана ал жакка каттаган жарандар кара тумоого каршы эмдөөдөн өтүшөт.	Жыл сайын 380-450 адам эмдөөдөн өтөт
Айыл аймакта сибирь жарасын алдын-алуу	Райондук ветеринардык инспекциясы менен биргеликте эл арасында түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт. Бодо малдарга жылына 2 жолу вакциналар сайылат	Жыл сайын Оорунун очогуна жыл сайын сактануу максатында химиялык заттар чачылат. Тегереги курчалган жана цемент менен жабылган
Теплоключенка айылына Беккари чуңкурун салуу	Аз камсыз, жумуш жок каттоодо турган жарандар жумушка тартылып, азык-түлүк алышат.	2024-жыл Жергиликтүү бюджет 1 млн 447 миң 800 сом
Теплоключенка айылында саркынды сууларды тазалоочу курулмаларды куруу	72 км	2025-2027-жж. Саркынды суу курулмалары ишке киргизилет.
Таштандыларды тандоо линиясын киргизүү, кайра иштетүү заводун ачуу	Таштанды жайына чыгарылган таштандылар сорттолуп, алар кайрадан иштетилет	2022-2027-жылдар Жеке ишкер/долбоор Бюджети болжол менен 17 млн
Теплоключенка айынын Арык Мырза жаңы конушун жашылдандыруу	Теплоключенка айынын Арык Мырза жаңы конушун жашылдандыруу	2024-2025 Башкы мерчемине ылайык жашылдандырууга 1 га жер тилкеси каралган. Көп жылдык бак-дарактар отургузулуп, парктар түзүлөт.
Теплоключенка айылында саркынды сууларды тазалоочу курулмаларды куруу	Теплоключенка айылынын, Алмалуу коктусундагы ванна/бассейндердин саркынды сууларынын түтүктөрү орнотулат.	2025-2027-жж. Саркынды суу курулмалары ишке киргизилет. Долбоор (Бүткүлдүйнөлүк банк) 450 млн

Райондо/ айыл аймакта таштандыларды тандоо линиясын киргизүү, кайра иштетүү заводун ачуу	Таштанды жайына чыгарылган таштандылар сорттолуп, алар кайрадан иштетилет	2024-2027-жылдар Жеке ишкер/ долбоор 17 млн
Райондук деңгээлде КТТ чогултуп чыгаруу боюнча муниципалитеттер аралык кызматташууну кеңейтүү	Райондук деңгээлде КТТ чогултуп чыгаруу уюштурулат	2025-2027 Долбоор 5 млн
Энилчек айылына эс алуу паркын уюштуруу	Эс алуу паркы уюштурулат, чондор үчүн спорттук площадка түзүлөт	2025-2027-жж. Жергиликтүү бюджет 4 млн

8-БӨЛҮМ. ЖЕРГИЛИКТҮҮ БЮДЖЕТ

8.1. Ресурстарды талдоо жана жергиликтүү бюджетти түзүү маселелери

Кыдыр Аке айыл аймагы Ак-Суу районунундагы өзүн-өзү каржылаган айыл аймак болуп саналат.

2023-жылга жергиликтүү бюджеттин жалпы кирешесине 87 313,4 сом каралса, иш жүзүндө 127 430,6 сомго аткарылган. Ал эми 2024-жылга жалпы киреше планы 103 088,5 сомду түзөт. 2024-жылга киреше бөлүгүнүн планы 103 088,5 сомду түзөт.

Жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгү салыктык кирешелердин (салыктын 7 түрү, жер салыктары, жер салыктарынан, сатуудан алынган салыктардан, роялти, трансферт) жана салыктык эмес кирешелердин (ижара акысы, жаратылыш ресуртарын пайдалануу үчүн акы, мүлк ижарасы үчүн акы, алымдар жана төлөмдөр, айып пул ж.б салыктык эмес кирешелер) эсебинен көбөйүп келет.

Улуттук долбоорлор аркылуу ири өндүрүш ишканаларын түзүү же айрым айыл чарба продукцияларына суроо-талапты азайтуу, аймакта салыктык жана тарифтик саясатты туура жүргүзүү, мамлекеттик инвестициялык программанын же улуттук долбоорлордун алкагында кандай капиталдык салымдарды ишке ашыруу, инвестициялык долбоорлордун натыйжасында жаңы имарат/курулмалардын курулуусу, жабдуулардын алынышы жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгүнө олуттуу таасир тийгизет.

Жергиликтүү бюджеттин киреше бөлүгү

АТАЛЫШЫ	2022-жыл, иш жүзүндө	2023-жыл, бекитилген	2023-жыл, иш жүзүндө аткарылган	2024-жыл, күтүлгөн	2025-жыл, божомол	2026-жыл, божомол
ЖАЛПЫ КИРЕШЕЛЕР	**97 709,4**	**87 313,4**	**127 430,6**	**103 088,5**	**87 872,4**	**87 333,2**
САЛЫКТЫК КИРЕШЕЛЕР	**51 999,6**	**50 278,0**	**60 651,7**	**77 810,3**	**78 462,5**	**77 810,3**
Салык агенти төлөгөн киреше салыгы	48 925,9	48 354,0	59 121,4	65 221,0	65 873,2	67 829,8
Чакан ишкердиктин субъекттери үчүн бирдиктүү салык	1 482,6			1 924,0	1 943,2	2 001,0
Милдеттүү патенттин негизиндеги салык	4,4	0,0				
Патенттин негизиндеги салык	1 586,7	1 924,0	1 530,3	1 530,3	1 545,6	1 591,5
Турак имаратка жана турак жайга салыгы	2,7			3,8	3,8	3,8
Турак эмес имараттарга жана жайларга мүлк салыгы	378,8	355,0	455,0	415,0	423,3	431,6
Ишкердик иш жүргүзүү үчүн пайдаланылуучу кыймылсыз мүлк салыгы						
Транспорт каражаттарына салык	3 108,8	2 888,9	2 888,9	2 988,9	3 048,7	3 108,5
Жер салыгы	**3 075,4**	**1 865,5**	**3 916,0**	**2 115,5**	**2 115,5**	**2 115,5**
Короо жай жана багбанчылык жер участокторун пайдалангандык үчүн жер салыгы	460,6	408,7	467,6	408,7	408,7	408,7
Айыл чарба жерлерин пайдалануу үчүн жер салыгы	959,6	0,0	134,3			
Калктуу конуштардын жерлерин жана айыл чарба багытында эмес жерлерди пайдалануу үчүн жер салыгы	1 655,2	1 456,8	3 314,1	1 706,8	1 706,8	1 706,8
Сатуудан алынган салык	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Сатуудан алынган салык	0,0					
Роялти	**3 536,7**	**2 592,1**	**4 374,0**	**5 142,1**		
ТРАНСФЕРТТЕР	**19 218,2**	**16 277,0**	**27 114,9**	**11 721,3**	**0,0**	**0,0**
Теңдештирүүчү гранттар	5 396,0	16 277,0	16 277,0	**11 721,3**		
Багыттуу трансферттер	13 822,2		10 837,9			
Өз ара эсептешүүлөр боюнча берилүүчү каражаттар	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

Республикалык бюджеттен өз ара эсептешүүлөр боюнча берилүүчү каражаттар	0,0					
САЛЫКТЫК ЭМЕС КИРЕШЕЛЕР	**11 316,6**	**8 198,6**	**22 052,9**	**8 698,6**	**9 409,9**	**9 522,9**
Ижара акысы	**4 502,5**	**3 209,0**	**13 790,1**	**3 209,0**	**3 209,0**	**3 209,0**
Пайдалуу кен чыккан жерлерди иштетүү үчүн акы	0,0					
Жер казынасын пайдалануу укугуна лицензияны кармап туруу үчүн жыйым	4 502,5	3 209,0	13 790,1	3 209,0	3 209,0	3 209,0
Жаратылыш ресурстарын пайдалануу үчүн акы	**1 121,0**	**829,6**	**1 451,5**	**829,6**	**829,6**	**829,6**
Калктуу конуштардагы жерлердин ижарасы үчүн акы	511,4	206,7	825,1	206,7	206,7	206,7
Жайыт жерлерин пайдалануу үчүн жыйым	609,6	622,9	626,4	622,9	622,9	622,9
Жерлерди кайра бөлүштүрүү фондунун жерлерин пайдалануу үчүн ижара акысы	5 264,5	4 160,0	5 898,3	4 660,0	4 753,2	4 753,2
Жаратылыш активдерин пайдалануу үчүн башка төлөмдөр	105,0	0,0	910,0	0,0		
Мүлк ижарасы үчүн акы	**323,6**	**0,0**	**3,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Башка мүлктүн ижарасы үчүн акы	323,6	**0,0**	**0,0**			
Алымдар жана төлөмдөр	**3,6**		**3,2**			
Таштанды чыгаруу үчүн жыйым	0,0		3,2			
Башка төлөмдөр жана ижара	0,0		163,6			
Мамлекеттик алымдар	**0,0**		**10,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Атайын каражаттарга салыксыз акы төлөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрдөн түшүүлөр	**3 877,7**	**4208,3**	**4157,5**	**4208,3**	**4708,3**	**4808,3**
Айып пул, санкциялар, конфискациялар	**89,4**	**0,0**	**81,9**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
учурдагы жардам	89,4		**81,9**			
Башка салыктык эмес кирешелер	**1 101,9**	**650,0**	**811,6**	**650,0**	**663,0**	**676,0**
Жергиликтүү маанидеги инфраструктураларды	1 101,9	**650,0**	**811,6**	**650,0**	**663,0**	**676,0**

өнүктүрүүгө жана күтүүгө чегерүүлөр						
БАЛАНС	**97709,4**	**87313,4**	**127430,6**	**103088,5**	**87872,4**	**87333,2**

Алгач жергиликтүү бюджеттин чыгаша бөлүгүнүн долбоору түзүлөт. Ар бир жылга жасалуучу иш-чаралар иштелип чыгып, коомдук угуулар уюштурулат. Жергиликтүү тургундарга кызмат көрсөтүүдөгү артыкчылыктуу көйгөйлөр эске алынып, жергиликтүү кеңештин бюджет маселелери боюнча туруктуу комиссиясынын талкуусунун өткөндөн кийин, сессиянын кароосуна киргизилип бекитилет.

Кыдыр Аке ААнын СЭӨПны ишке ашыруу боюнча иш-аракеттер Планы

Иш-чаранын сүрөттөлүшү		Жооптуу жана катышуучулар	Ишке ашыруу мөөнөттөрү	Баасы (миң сом)	Каржылоо булактары / ресурстар	Мониторинг белгилери (I жарым жылдык)	Мониторинг белгилери (II жарым жылдык)
1.	**Калк**						
1.	Кезекке турган жарандарды турак жай курууга жер участкалары менен камсыз кылуу	А/ө башчысы, жооптуу катчы, жер маселелери боюнча адистери	2024-2027	-	-	Кезекке турган жарандар турак жай курууга жер участкалары менен камсыз кылынат (10%) Июнь	Кезекке турган жарандар турак жай курууга жер участкалары менен камсыз кылынат (10%) Декабрь
2.	Айылдардагы жер мунапысы маселесин чечип берүү	А/ө башчысы, жооптуу катчы, жер маселелери боюнча адистери	2024	-	-	Жеке турак жай мыйзамдаштырылат (400) Июнь	Жеке турак жай мыйзамдаштырылат (500) Декабрь
3.	Калкты жумуш менен камсыз кылуу бөлүмү менен жумушсуз жарандардын кесиптик билим алуусуна көмөктөшүү	А/ө соц.адистери, калкты жумуш менен камсыз кылуу борбору	2024-2027	50,0	Республикалык бюджет	1 жолу кесип тандоо жана вакансиялар жарманкеси өткөрүлөт Июнь	1 жолу кесип тандоо жана вакансиялар жарманкеси өткөрүлөт Декабрь
4.	Теплоключенка айылындагы 60 орундук бала бакчаны ишке киргизүү менен жумуш орундарын түзүү	А/ө башчысы Райондук билим берүү бөлүмү	2024-жыл	36 500,0	Кумтөр голд компани	5 жумуш оруну түзүлөт Июнь	6 жумуш оруну түзүлөт Декабрь
5.	Кереге-Таш айылындагы 90 орундук бала бакчаны ишке киргизүү менен жумуш орундарын түзүү	А/ө башчысы Райондук билим берүү бөлүмү	2024-жыл	3 262,2	Республикалык бюджет – 2262200 сом	7 жумуш оруну түзүлөт Июнь	8 жумуш оруну түзүлөт Декабрь

					Жергиликтүү бюджет -1 млн сом		
6.	Кичи жана орто бизнести баштоону үйрөнүү боюнча окууларды уюштурууга көмөктөшүү	А/ө башчысы,инвестиция тартуу боюнча адис	2024-2026	45,0	Долбоорлор	1 окуу өткөрүлөт Июнь	1 окуу өткөрүлөт Декабрь
7.	Туристтик чөйрөдө сервистик кызмат көрсөтүү боюнча окуу курстарын уюштурууга көмөктөшүү	А/ө башчысы,инвестиция тартуу, жаштар саясаты жана туризм боюнча адис	2024-2026	50,0	Туризм департаменти, долбоор	1 окуу өткөрүлөт Июнь	1 окуу өткөрүлөт Декабрь
8.	Мал дарылоо жана ветеринардык кызмат көрсөтүү, айыл чарбасы жана агрономия боюнча кесиптик билим берүүнү уюштурууга көмөктөшүү	А/ө башчысы,инвестиция тартуу, жер маселелери боюнча адис	2024-2026	50,0	Айыл чарба департаменти, долбоор	1 окуу өткөрүлөт Июнь	1 окуу өткөрүлөт Декабрь
9.	Жумуш орундарын түзүү менен жаңы ишканаларды ачууга көмөктөшүү	А/ө башчысы, инвестиция, жер маселелери боюнча адис	2024-2027	-	Жеке ишкерлер, Инвесторлор	1 ишкана Июнь	1 ишкана Декабрь
10.	Жеке ишкердик кылууну көздөгөн жарандарга колдоо көрсөтүү: Аз камсыз үй-бүлөлөргө долбоор жазууга көмөк көрсөтүлөт.	А/ө башчысы, соц. маселелер боюнча адистер	2024-2027	-	Жергиликтүү бюджет	60 адам долбоор жазуунун үйрөнөт Июнь	60 адам долбоор жазуунун үйрөнөт Декабрь
11.	Миграцияга кетип жаткан айыл тургундурга түшүндүрүү иштерин жүргүзүү	Айыл өкмөтүнүн соц. жаштар саясаты жана туризм боюнча адиси	2024-2027	-	Жергиликтүү бюджет	50 адам маалымат алат	70 адам маалымат берилет
12.	Калктын маалымдуулугун жогорулатуу: Коомдук угууларды жана айылдык жйналыштарды өткөрүү	Айыл өкмөтүнүн кызматкерлери	Жыл сайын	-	Жергиликтүү бюджет	Калктын 30 % маалымат алат	Калктын 40 % маалымат алат
2.	**Кызматтар жана жергиликтүү инфраструктура**						

13.	Теплоключенка айылындагы ичүүчү суунун тарамдарын реконструкциялоо	Айыл өкмөтү “Ак-Суу коммуналдык чарба” МИ	2025- 2027-жыл	1 000 543,2	Дүйнөлүк банк	Теплоключенка айылындагы ичүүчү суунун 72 км тарамдары реконструкция ланат Июнь	Теплоключенка айылындагы ичүүчү суунун 50 тарамдары реконструкция ланат Декабрь
14.	Теплоключенка айылынын Дзержинский көчөсүнө 700 метр, Урманаев көчөсүнө 3 км 150 метр суу киргизүү түтүктөрүн орнотуу	Айыл өкмөтү “Ак-Суу коммуналдык чарба” МИ	2024-жыл	32,0	Жергиликтүү бюджет	Теплоключенка айылынын Дзержинский көчөсүнө 700 метр, Урманаев көчөсүнө 3 км 150 метр суу киргизүү түтүктөрү орнотулат Июнь	230 кожолук таза суу менен камсыз болот Декабрь
15.	Сары-Камыш айылындагы ичүүчү суунун тарамдарын реконструкциялоо	Айыл өкмөтү “Ак-Суу коммуналдык чарбасы” МИ, айыл башчы	2024-2027	3 500,0	Дүйнөлүк банк	Реконструкция иштери башталат Июнь	Реконструкция иштери башталат Декабрь
16.	Пионер айылын ичүүчү суу системасын ондоо	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу коммуналдык чарбасы” МИ, айыл башчы	2024-жыл	22 000,0	УКС долбоору	Суу системасы киргизилет Июнь	Пионер айылынын жашоочулары ичүүчү суу менен камсыз болот Декабрь

17.	Ново-Константиновка айылын ичүүчү суу менен камсыз кылуу. 1 км суу түтүгү тартылат	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу коммуналдык чарбасы” МИ, айыл башчы	2025-2026	3 500,0	Жергиликтүү бюджет	Тиешелүү иш кагаздары дайындалат Июнь	Жабдуулар алынат, орнотулат Декабрь
18.	Кереге-Таш айылын ичүүчү суунун кошумча резервуарын куруу, кошумча ПВХ түтүктөрүн орнотуу	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу коммуналдык чарбасы” МИ, айыл башчы	2025-2027	3 000,5	Жергиликтүү бюджет	Тиешелүү иш кагаздары дайындалат Июнь	Жабдуулар алынат, орнотулат Декабрь
19.	Энилчек айылындагы бала бакчага таза суу тартуу	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу коммуналдык чарбасы” МИ, айыл башчы	2025-жыл .	1 500,0	Жергиликтүү бюджет	Бала бакчага 200 м суу түтүгү тартылат Июнь	Баладар үчүн шарт түзүлөт Декабрь
20.	Сары-Камыш (383), Ново-Константиновка (204), Пионер (120), Кайырма-Арык (320) айылдарында КТТ чыгаруу кызматын уюштурууга 2 даана атайын техника (мусоровоз) атайын техника алуу	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2024-2025	15 000,0	KOICA долбоору Жергиликтүү бюджет	2 даана атайын техника (мусоровоз) атайын техника алынат Июнь	КТК кызматы уюштурулат Декабрь
21.	Теплоключенка айылынын Ленин көчөсүнө 1 км аралыкка асфальт төшөө	Айыл өкмөтү, квартал башчылары	2024-2025	12 000,0	Республикалык бюджет	1 км аралыкка асфальт төшөлөт Июнь	1 км аралыкка асфальт төшөлөт Декабрь
22.	Сары-Камыш айылынын борбордук көчөсүнө тратуарын капиталдык ремонттон өткөрүү	Айыл өкмөтү	2024-2026-	3,7 млн	Республикалык бюджет Жергиликтүү бюджет	Проектик сметалык документтерин дайындоо Июнь	Жөө жүрүүө шарт түзүлөт Декабрь

23.	Каракол-Пионер-Кайырма-Арык-Сары-Камыш айылдарынын маршрут каттамынын автоунаа жолун асфальттоо, жол белгилерин орнотуу. 6 км жолго асфальт төшөлөт	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2024-2025	25 000,0	Республикалык бюджет, жергиликтүү бюджет	Жол белгилери тендерге берилет Июнь	Маршруттук каттам ачылат Декабрь
24.	Теплоключенка айылындагы Арык-Мырза конушуна электр чубалгыларын тартуу жана жарыктандыруу	Айыл өкмөтү, квартал башчысы, Ак-Суу коммуналдык чарбасы" МИ ,	2024-2025	27 000,0	Республикалык бюджет Жергиликтүү бюджет	Электр чубалгылары, мамылар алынып берилет Июнь	Жаңы конуш жарыктандыры лат Декабрь
25.	Кереге-Таш айылын жарыктандыруу 70 км	Айыл өкмөтү, айыл башчысы, "Ак-Суу коммуналдык чарбасы" МИ	2025-2027	7 000,0	Жергиликтүү бюджет Долбоор	Жарыктандыру уга тиешелүү жабдуулар алынат Июнь	Айыл толугу менен жарыктандыры лат Декабрь
26.	Сары-Камыш айылын жарыктандыруу 78 км	Айыл өкмөтү, айыл башчысы, "Ак-Суу коммуналдык чарбасы" МИ	2024-2027	7 800,0	Жергиликтүү бюджет Долбоор	Жарыктандыру уга тиешелүү жабдуулар алынат Июнь	Айыл толугу менен жарыктандыры лат Декабрь
27.	Ново-Константиновка айылын жарыктандыруу 68 км	Айыл өкмөтү, айыл башчысы, "Ак-Суу коммуналдык чарбасы" МИ	2025-2027	6 800,0	Жергиликтүү бюджет Долбоор	Жарыктандыру уга тиешелүү жабдуулар алынат Июнь	Айыл толугу менен жарыктандыры лат Декабрь
28.	Пионер айылын жарыктандыруу 45 км	Айыл өкмөтү, айыл башчысы, "Ак-Суу коммуналдык чарбасы" МИ	2025-2027	4 500,0	Жергиликтүү бюджет Долбоор	Жарыктандыру уга тиешелүү жабдуулар алынат Июнь	Айыл толугу менен жарыктандыры лат Декабрь
29.	Кайырма-Арык айылын жарыктандыруу 50 км	Айыл өкмөтү, айыл башчысы, "Ак-Суу	2025-2027	5 000,0	Жергиликтүү бюджет	Жарыктандыру уга тиешелүү	Айыл толугу менен

		коммуналдык чарбасы” МИ			Долбоор	жабдуулар алынат Июнь	жарыктандыры лат Декабрь
30.	Пионер айылынын жаңы конушуна электр энергиясы менен камсыз кылуу 40 км	Айыл өкмөтү, айыл башчы	2025-2027	4 000,0	Республикалык бюджет Жергиликтүү бюджет	Электр энергиясы тиешелүү жабдуулар алаынат Июнь	Жаңы конуш жарыктандыры лат Декабрь
31.	Ново-Константиновка айылына 60 орундук бала бакча куруу	Айыл өкмөтү, айыл башчы	2025-2027	25 000,0	Долбоор	Жер тилкеси бөлүнүп берилет Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
32.	Кереге-Таш айылындагы 90 орундук бала бакчага эмеректерди алуу, жылуулоо	Айыл өкмөтү, айыл башчы	2024-2025	3 262,2	Республикалык бюджет – 2262,2 миң сом, жергиликтүү бюджет-1 млн сом	Бала бакчага эмеректерди алнат Июнь	Жылуулоо иштери башталат Декабрь
33.	Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов кичи конушундагы 60 орундук бала бакчаны пайдаланууга берүү	Айыл өкмөтү, социалдык маселелер боюнча адис	2024	36 000,0	Кумтор голд компани	Курулуш иштеринин 80% бүткөрүлөт Июнь	60 орундук бала бакча пайдаланууга берилет Декабрь
34.	Теплоключенка айылындагы Келечек бала бакчасынын спорт аянтчасын курчоо	Айыл өкмөтү, бала бакчанын жетекчиси	2024	2 554,1	Райондук фонд 1млн 680.6 жерг.бюджет 873 мин	Иш кагаздары дайындалат Июнь	бала бакчанын спорт аянтчасы курчалат Декабрь
35.	Теплоключенка айылындагы Күн Чубак бала бакчасынын чатырын ондоо жана терезелерин алмаштыруу	Айыл өкмөтү, бала бакчанын жетекчиси	2024	2554,1	Райондук фонд 1млн 657.5 жерг.бюджет 710,4 мин	Иш кагаздары дайындалат Июнь	бала бакчасынын чатырын ондоо жана

							терезелерин алмаштырылат Декабрь
36.	Теплоключенка айылынын М.Мамакеев мектебини кире беришин жана 2-3-блогун ремонттоо	Айыл өкмөтү, АКИА	2024	1 240,0	АРИС АИД3 540 миң Жерг. бюджет 700 миң	Иш кагаздары дайындалат, тендерге берилет Июнь	Мектептин кире бериши оңдолот Декабрь
37.	Энилчек айылынын “Келечек” бала бакчасын жылуулоо, санитардык түйүндөрүн жакшыртуу	Айыл өкмөтү, АКИА	2024	2 175,0	АРИС АИД-3 долбоору	Оңдоо иштеринин 85 % бүткөрүлөт Июнь	Оңдоо иштери аяктайт Декабрь
38.	Теплоключенка айылынын кире беришине Манасчылардын этношаарчасын куруу	Айыл өкмөтү	2024-2025	100 000,0	Республикалык бюджет Жергиликтүү бюджет	жер тилкеси берилет, тиешелүү иш кагаздары даярдалат Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
39.	Ново-Константиновка айылындагы О.Элебесов атындагы орто мектебинин жаңы корпусун пайдаланууга берүү	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2024-жыл	69 000,0	Республикалык бюджет	Курулуш иштеринин 70% бүткөрүлөт Июнь	орто мектебинин жаңы корпусу пайдаланууга берилет Декабрь
40.	Сары-Камыш айылынын Ж.Субанбеков мектебин капиталдык ремонттон өткөрүү	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2025-2027	40 000,0	Республикалык бюджет Жергиликтүү бюджет	Мектептин мамлекеттик актысын алуу, дем берүүчү грантка өтүнмө дайындоо Июнь	Капиталдык ремонттон өткөрүү Декабрь

41.	Эңилчек айылына мектеп куруу	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2025-2027	30 000,0	Республикалык бюджет Донорлор	Жер тилкеси бөлүнөт, мамлекетик акты алынат Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
42.	Сары-Камыш айылындагы заманбап спорт комплексин куруу	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2026-2027	36 000,0	Республикалык бюджет Донорлор	Жер тилкеси бөлүнөт, мамлекетик акты алынат Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
43.	Сары-Камыш айылындагы бала бакчаны капиталдык ремонттон өткөрүү	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2025-2026	20 000,0	Республикалык бюджет Донорлор	Бала бакча капиталдык ремонттон өткөрүлөт Июнь	Балдардын мектепке чейин билим алуусуна шарт түзүлөт Декабрь
44.	Кереге-Таш айылындагы Ж.Алышбаев атындагы мектепке 160 орундук кошумча корпус салып берүү	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2025-2027	40 000,0	Республикалык бюджет Донорлор	Мектепке кошумча корпус салынат Июнь	Балдардын башталгыч билим алуусуна шарт түзүлөт Декабрь
45.	Кереге-Таш, Пионер, Ново-Константиновка айылдарынын айылдык клубдарын капиталдык оңдоодон өткөрүү	Айыл өкмөтү, айыл башчысы	2025-2027	3 500,0	Жергиликтүү бюджет Донорлор	Капиталдык ремонт жүргүзүү боюнча иш кагаздары дайындалат Июнь	Капиталдык оңдоодон өткөрүлөт Декабрь
46.	Айылдардын спорттук инфраструктурасын өнүктүрүү -кичи футбол аянттарын салуу	Айыл өкмөтү	2024	-	Республикалык бюджет	3 айылды кичи футбол аянты курулат Июнь	1 айылда кичи футбол аянты курулат Декабрь

47.	Спорттук секцияларды уюштуруу, спорттук инвентарларды алып берүү, командировкалык чыгымдарын төлөп берүү жана спортчуларды сыйлоо	Айыл өкмөтү	2024	2500,0	Жергиликтүү бюджет	8 спорттук секция иштейт 800 адам катышат Июнь	3 спорттук секция иштейт 500 адам катышат Декабрь
48.	Мектептерде балдар үчүн ийримдерди уюштуруу	Айыл өкмөтү	2024	-	Республикалык бюджет	400 окуучу ийримге катышат	650 окуучу ийримге катышат
49.	Маданий иш чаралар: Даталуу күндөрдү өткөрүү	Айыл өкмөтү Соц. адис	2024	400,0	Жергиликтүү бюджет	8 иш чара уюштурулат Июнь 800 киши катышат	5 иш чара уюштурулат Декабрь 500 киши катышат
50.	Кызмат көрсөтүүлөрдүн тарифтери иштелип чыгат: -ичүүчу суу; -сугат суу -КТК чогулутуп чыгаруу;	Айыл өкмөтү, МИ	2024	500,0	Жергиликтүү бюджет	Калькуляциялар иштелип чыгат, чогулуштар өткөрүлөт Июнь	Тарифтер бекитилет, макулдашылат Декабрь
51.	КТК чогултуу, чыгаруу боюнча Муниципалдык аралык кызматташуу боюнча келишимдерди карап чыгуу	Айыл өкмөттөрү, МИ	2024	-	Жергиликтүү бюджет	Келишимдер түзүлөт Июнь	Кымат көрсөтүүлөр жакшыртылат Декабрь
52.	Айыл аймактын Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарында катуу таштандыларды чогултуу, ташып чыгаруу жана жок кылуу боюнча кызматты уюштуруу	МИ Айыл өкмөтүнүн адистери “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2024-2025	-	-	Айыл аймактын айылдарында КТК чыгаруу кызматын уюштуруу боюнча айыл башчылар тарабынан	Чогулушка айыл элинин 60% катышат

						чогулуштар өткөрүлөт	
53.	Айыл аймактын Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарында катуу тиричилик таштандыларын чогултуп чыгаруу кызмат көрсөтүүнү жакшыртуу боюнча план иштеп чыгуу жана аткаруу	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2024	-	-	Айыл аймактын Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарында КТК чыгаруу кызматын жакшыртуу иш чаралар планы иштелип чыгат	КТК топтоо жана чыгарып кетүү кызматынын стандарттары белгиленет
54.	Мыйзамсыз таштандыларды таштоо жайларды жабуу жана рекультивация ишин жүргүзүү	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2024	300,0	Жергиликтүү бюджет	Мыйзамсыз жаткан таштанды жайлары жабылып, рекультивация ланат	Мыйзамсыз жерлерге таштанды ыргытпоо боюнча элдерге эскертүүлөр берилет
55.	Бардык факторлорду эске алуу менен тарифти эсептеп, жашоочулар менен талкуулоо, жергиликтүү кеңеш тарабынан бекитүү	Жергиликтүү кенеш Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2024-2025	-	Жергиликтүү бюджет	Айыл аймактын Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарында КТК чыгаруу кызматын	

56.	Калктын аярлуу катмарына субсидия берүү маселесин кароо	Жергиликтүү кеңеш Айыл өкмөтү	2024-2025	500,0	Жергиликтүү бюджет	Калктын аярлуу катмарына анализ жүргүзүлөт	Субсидяи берүүнүн өлчөмү белгиленип, жергиликтүү кеңештин сессиясынын кароосуна коюлуп, чечим чыгарылат
57.	Айыл аймактын Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарында таштандыны чыгаруунун тарифтерин, графигин бекитүү	“Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2024-2025	-	Жергиликтүү бюджет	Таштанды чыгаруу үчүн тариф иштелип чыгат. Иштелип чыккан тариф айылдык кеңештин кароосуна сунушталып бекитилет	МИ тарабынан КТК чыгаруу кыхматынын графиги иштелип чыгып бекитилет.
58.	Айыл аймактын Сары-Камыш, Кайырма-Арык, Ново-Константиновка, Пионер айылдарында таштандыны чыгаруу кызматын көрсөтүү боюнча жеке жана юридикалык жактар менен келишимдерди түзүү	“Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС”	2024-2025	-	Жергиликтүү бюджет	Ар бир айылдагы кожолуктар кожолук менен келишимдер түзүлөт	Ар бир айылдагы социалдык объектилер, соода түйүндөрү ж.б. чарба жүргүзүү субъектилери менен келишимдер түзүлөт

59.	Жарандык жоопкерчиликти жогорулатуу боюнча акцияларды уюштуруу. Калк арасында, анын ичинде аялдардын, жаштардын, аяр катмарлардын катышуусунда төлөмдөрдү өз убагында төлөө боюнча чогулуштарды өткөрүү, түшүндүрүү иштерин жүргүзүү	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-техсервис МТС” МИ	2024-2026	100,0	Долбоор Жергиликтүү бюджет	Кызматын көрсөтүүлөрдүн акыларын убагында чогултуу максатында акция уюштурулат Жылына катышуучулардын саны 50 дөн кем эмес, анын ичинен 30% аялдар, 20% жаштар, 10% аяр катмарлар түзөт. Июнь	Кызмат көрсөтүүлөрдүн акысын чогултуусу 70% чыгат Декабрь
60.	Айыл тургундарынын, анын ичинде аялдардын, жаштардын, аяр катмарлардын катышуусу менен тазалык акцияларын, ишембиликтерди өткөрүү	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2025-2026	100,0	Жергиликтүү бюджет	Жай мезгилинде коомчулуктун катышуусунда 10дон кем эмес ишембиликтер өткөрүлөт	Айлана-чөйрөнүн тазалыгы камсыздалып, коомчулуктун тазалык маселесине көңүлү бурулат.
61.	Таштандыларды сорттоп ыргытуу тажрыйбасын жайылтуу жана кожолуктардын деңгээлинде сорттоону уюштуруу	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2025-2026	2000,0	Долбоор Жергиликтүү бюджет	Сорттоп ыргытууга ылайыкташтырылыган контейнерлер алынат	Сорттоп жыйнап кетүү техникаларын алынат

62.	Сорттолгон таштандыларды кабыл алуу пунктарын түзүүгө көмөктөшүү	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2025-2026	-	Жергиликтүү бюджет Жеке жактар	Сорттолгон таштандыларды кабыл алуу пунктары менен келишимдер тузулөт	Таштандылар сорттолуп жыйналат
63.	Таштандыларды кайра иштетүү боюнча ишкерлер менен сүйлөшүүлөрдү уюштуруу	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2025-2026	-	Жергиликтүү бюджет Жеке жактар	Таштандынын кайра иштетүүчү жактар менен сүйлөшүүлөр жүргүзүлөт	Келишимдер түзүлөт
64.	Айыл тургундарына таштандыларды коомдук жерлерге таштабоо, таштандыларды иргеп чыгаруу боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү	Айыл өкмөтү “Ак-Суу Тазалык-Техсервис МТС” МИ	2025-2026	-	Жергиликтүү бюджет	Айылда таштандыны иргеп чыгаруу иши жөнгө салуу боюнча чогулуштар өтүлөт	Соц тармактар жана ЛЭД экран аркылуу таштандыны иргеп чыгаруу боюнча роликтер чыгарылат
65.	Кайырма-Арык айылынын А.Деркембаев мектебин капиталдык ремонттон өткөрүү (чатырын алмаштыруу, электр чубалгыларын жаныртуу, тышкы фасадын жасоо)	Айыл өкмөтү	2025-2027-жж.	11 млн 300 мин	Жергиликтүү бюджет Республикалык бюджет	Мектептин чатыры алмаштырылат	Электр жабдуулары жаныртылат
66.	Кайырма-Арык айылынын А.Деркембаев мектебинин эмеректерин жаныртуу жана уюштуруу техникалары менен жабдуу	Айыл өкмөтү	2025-2027-жж.	3млн 300 мин	Жергиликтүү бюджет Республикалык бюджет	Балдар үчүн жаны парталар, доскалар. Отургучтар алынат	Уюштуруу техникалары алынып берилет.
3.	**Экономикалык өнүгүү**						

67.	Дыйкандарды сугат суу менен камсыз кылуу: -ички чарбалык арык/каналдарды механикалык тазалоодон өткөрүү; - талаа арыктарына трубаларды орнотуу; - шлюздарды,заставаларды жасоо;	Айыл өкмөтү, жергиликтүү кеңеш, СПА/ МИ	2024	1 000,0	Жергиликтүү бюджет	Ички чарбалык каналдар калыбына келтирилет Июнь	Дыйкандар сугат суу менен камсыз кылынат Декабрь
68.	Тигүү цехтерин ачууга көмөктөшүү	А/ө башчысы, соц. маселелер боюнча адистер	2024-2025	600,0	Республикалык бюджет	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
69.	Теплоключенка айылындагы 2-чоң көпүрөнү куруу	Айыл өкмөтү, райондук ӨКБ	2024	23 000,0	Республикалык бюджет	Курулуш иштеринин 40 % жасалат Июнь	Курулуш иштеринин 60 % жасалат Декабрь
70.	Логистикалык борбор (жашылча-жемиштерди, сактоо, тоңдуруу) ачуу	Айыл өкмөтү, инвестор	2026-2027	4 800,0	Инвестор	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
71.	Энергияны үнөмдөөчү как ж.б. азыктарды кургатуучу кичи цех ачуу	Айыл өкмөтү, жеке ишкерлер	2025-2027	950,0	Долбоор Жеке ишкер	Фермерлерге маалымат жеткирилет Июнь	Кичи ишкердик жанданат Декабрь
72.	Күнөсканаларды ачууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкерлер	2025-2027	950,0	Долбоор Жеке ишкер	Фермерлерге маалымат жеткирилет Июнь	Кичи ишкердик жанданат Декабрь

73.	Этти кайра иштетүүчү цехтерди ачууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкерлер	2025-2027	2 500,0	Долбоор Жеке ишкер	Фермерлерге маалымат жеткирилет Июнь	Кичи ишкердик жанданат Декабрь
74.	Жарым фабрикаттарды дайындоочу кичи цех ачууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкерлер	2025-2027	1 800,0	Долбоор Жеке ишкер	Фермерлерге маалымат жеткирилет Июнь	Кичи ишкердик жанданат Декабрь
75.	Сүттү кайра иштетүүчү завод ачууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкерлер	2027-2027	32 000,0	Инвестор	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
76.	Жүндү кайра иштетүү жана органикалык жер семирткичтерди чыгарууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкер	2024-2026	47 000,0	Инвестор “Канато” ЖЧК	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
77.	Айылдарда тоок фермасын ачууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкер	2025-2027	800,0	Долбоор Жеке ишкер	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
78.	Мөмө-жемиштерди кайра иштетүү, шире чыгаруучу цехтерди ачуу	Айыл өкмөтү, жеке ишкер	2025-2027	1 700,0	Долбоор Жеке ишкер	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь

79.	Асыл тукум малдарды көбөйтүүгө көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкер	2025-2026	500,0	Долбоор Жеке ишкер	Фермерлерге маалымат жеткирилет Июнь	Асыл тукум малдардын саны көбөйөт Декабрь
80.	Балык өндүрүү боюнча фермердик чарбалардын түзүлүүсүнө көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, Райондук айыл чарба башкармалыгы, жеке ишкер	2024-2027	1 000,0	Жеке ишкер	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
81.	Пионер айылындагы курамында күмүшү бар, бутылкага куюлган сууларды чыгаруучу ишкана ачууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, жеке ишкер, айыл башчы	2025-2027	2 500,0	Жеке ишкер	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
82.	Теплоключенка айылынын Арык-Мырза жаңы конушуна турмуш тиричилик буюмдарын оңдоо, эмерек жасоо, тигүү цехин ачуу	Айыл өкмөтү, подрядчы	2024	18 854,3	Ассалам фонду	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери толугу менен бүткөрүлөт Декабрь
83.	Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов конушуна мечит салуу	Айыл өкмөтү, подрядчы	2024-жыл	4 355,2	Араб фонду	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
84.	Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов кичи конушуна туристтик маалымат борборун ачуу	Айыл өкмөтү, туризм департаменти	2024-жыл	33 000,0	Туризм департаменти	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь

						Июнь	
85.	Лесное айылына туристтик тейлөө борборун ачуу	Айыл өкмөтү, жеке ишкер	2024-2025	1 000,0	Жеке ишкер – 300 мин сом KOICA долбоору – 700 миң сом	Айыл өкмөтү тарабынан жер тилкеси берилет Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
86.	Алтын Арашан, Алмалуу коктусуна кичи ГЭС куруу	Айыл өкмөтү, инвестор	2024-2025	264 000,0	“ЛИХТ” ЖЧК	ГЭС куруу иштеринин 40% жасалат Июнь	ГЭС куруу иштеринин 60% жасалат Декабрь
87.	Пионер айылында кичи ГЭС куруу	Айыл өкмөтү, инвестор	2024	500 000,0	“Ананьево ГЭС” ЖЧК	ГЭС куруу иштеринин 40% жасалат Июнь	ГЭС куруу иштеринин 60% жасалат Декабрь
88.	Эңилчек айылына каскад ГЭСин курууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, инвестор	2025-2027	9 000 000,0	Республикалык бюджет Инвестор	Алыскы тоолуу айылда ГЭС куруу иштери боюнча сүйлөшүүлөр жүргүзүлөт Июнь	Иш кагаздары дайындалат Декабрь
89.	Мал айдап өтүүчү жол жасоо	Айыл өкмөтү	2024-2027	130 000,5	Корей долбоору	Жол коопсузудугу сакталат Июнь	Мал айдап өтүүгө шарт түзүлөт Декабрь
4.	**Инклюзивдик өнүгүү**						

90.	Аз камсыз үй-бүлөлөргө ишкерлик менен алектенүүгө көмөктөшүү менен жакырчылыктан чыгаруу	Айыл өкмөтү, соц.кызматкерлер, социалдык коргоо бөлүмү	2024	3 000,5	Республикалык бюджет	Жөлөк пул алган үй-бүлөлөргө соц контракттын негизинде ишкерлик ачууга жардам берилет Июнь	Жөлөк пул алган үй-бүлөлөрдун саны азаят Декабрь
91.	Аз камсыз үй-бүлөлөргө жер иштетүү менен жакырчылыктан чыгууга көмөктөшүү	Айыл өкмөтү, соц.кызматкерлер,	2024	Бир үй-бүлө 1,0 га ижарага жер алат жана аны иштетүүгө 250 кг арпа же 500	Айыл өкмөтүнүн “Үмүт” долбоору	Үрөнгө муктаж болгон үй-бүлөлөр аныкталат Июнь	Урөн менен камсыз болушат Декабрь
92.	Жалгыз бой кары адамдарга кам көрүү (отун, көмүр таратуу)	Айыл өкмөтү, соц.кызматкерлер, демөөрчүлө	2024	-	Демөөрчүлөр	Кышка даярдык көрүлөт Июнь	500 кг көмүр таратылат Декабрь
93.	Калктын аярлуу топторуна муктаждыгына жараша материалдык колдоо көргөзүү	Айыл өкмөтү, соц.кызматкерлер	2024	2 500,0	Жергиликтүү бюджет	Арыз менен кайрылган жарандын муктаждыгы аныкталат Июнь	Арыздын негизинде муктаждарга азык-түлүк, дары-дармек ж.б. менен материалдык жардам көрсөтүлөт Декабрь

94.	Мамлекеттик/ муниципалдык социалдык тапшырык менен иш алып баруу	Айыл өкмөтү, соц.кызматкерлер	2024-2026	300,0	Жергиликтүү бюджет	1 жолу тегерек стол өткөрүлөт Июнь	2 жолу иш-чара уюштурулат Декабрь
95.	БУУнун “Жумуш ордуна азык-түлүк” долбоорун ишке ашыруу менен жумушсуздарды коомдук иштерге тартуу	Айыл өкмөтү, айыл башчысы, калкты жумуш менен камсыз кылуу бөлүмү	2024	250,0	БУУнун “Жумуш ордуна азык-түлүк” долбоору	30 аз камсыз болгон жарандар коомдук пайдалуу жумуштарга тартылат Июнь	35 аз камсыз болгон жарандар коомдук пайдалуу жумуштарга тартылат Декабрь
96.	Айыл аймакта зордук зомбулукту алдын алуу 16 күндук акция уюштуруу	Айыл өкмөтү, соц кызматкерлер	2024	75,0	Жергиликтүү бюджет	Калк арасында зордук-зомбулукту алдын-алуу боюнча түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт Июнь	Зордук-зомбулуккка кабылган адамдар аныкталат, жардамдар көрсөтүлөт Декабрь
97.	Аялдардын ишмердүүлүгүн колдоо багытында иш алып баруу	Айыл өкмөтү, соц. кызматкерлер	2025	70,0	Долбоор	Аялдарга финансылык сабаттуулук боюнча 1 жолу окуу өткөрүлөт Июнь	Аялдар тарабынан бизнес пландарды түзүлөт Декабрь
98.	Жумушсуздукту кыскартуу максатында кыска мөөнөттөгү кесиптик окууларга тартуу	Айыл өкмөтү, соц кызматкерлер, калкты жумуш менен камсыздоо бөлүмү	2025-2026	60,0	Республикалык бюджет	Кесиптик окуулардын квотасына ылайык	Кыска мөөнөттө тиешелүү кесиптик

						каалоочулар жиберилет Июнь	билимге ээ болушат Декабрь
99.	Билим берүү мекемелеринде коррекциялык класстарды ачуу	Айыл өкмөтү, соц кызматкерлер,	2027	1 800,0	Долбоор	Социалдык долбоорлор менен сүйлөшүүлөр жүргүзүлөт Июнь	Коррекциялык класстар ачылат Декабрь
100.	**Мейкиндик**						
101.	Теплоключенка айылынын Ч.Айтматов кичи конушунда туристтик маалымат борборуна жер тилкесин берүү	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024	0,12 га жер тилкеси	Туризм департаменти	Башкы мерчемде каралган жер тилкеси ижарага берилет Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
102.	Теплоключенка айылынын Лесное айылынын туристтик борбор куруучуга жер тилкесин берүү	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024	0,10 га жер тилкеси	Жеке ишкер	Башкы мерчемде каралган жер тилкеси ижарага берилет Июнь	Курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
103.	Теплоключенка айылынын саркынды суу курулмаларын курууга жер тилкелерин трансформациялоо (4.40 га жана 1.60 га жер тилкелери)	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024	150,0	Жергиликтүү бюджет	Жер тилкенин багытын өзгөртүү боюнча иш кагаздары	Мамлекеттик актысы алынат Декабрь

						дайындалат, кеңештин макулдук берүү тууралуу чечими чыгарылат Июнь	
104.	Теплоключенка айылынын №1071,1072-контурундагы 1,50 га айыл чарба багытындагы жайыт жер тилкесин “Өнөр жайдын, транспорттун, энергетиканын, коргонуунун жерлери жана башка багыттагы жерлер категориясына которуу	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024	50,0	Жергиликтүү бюджет	Жер тилкенин багытын өзгөртүү боюнча иш кагаздары дайындалат, кеңештин макулдук берүү тууралуу чечими чыгарылат Июнь	Мамлекеттик актысы алынат Декабрь
105.	Теплоключенка айылынын №819 контурундагы 0,84 га жер тилкесинин багытын которуу	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024-жыл	40,0	Жергиликтүү бюджет	Жер тилкенин багытын өзгөртүү боюнча иш кагаздары дайындалат, кеңештин макулдук берүү тууралуу чечими чыгарылат Июнь	Райондук комиссиянын кароосуна жөнөтүлөт Декабрь
106.	Теплоключенка айылынын №2, 18, 1154, 1158,1151,1159,1161,1171,1172, 1174, 1176,1177,863,858, 840,839, 810, 817-	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024-жыл	94,0 чарчы метр жер		Жер тилкенин багытын өзгөртүү	Мамлекеттик актысы алынат Декабрь

	контурларындагы 94,0 чарчы метр жер тилкелерин трансформациялоо					боюнча иш кагаздары дайындалат, кеңештин макулдук берүү тууралуу чечими чыгарылат Июнь	
107.	Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Кайырма-Арык, Пионер айылдарынын башкы мерчемдерин (Генплан) жасатуу	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024-жыл	5 млн 800 миң	Республикалык бюджет	Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновк а, Кайырма Арык айылдарынын Башкы мерчемдерин жасалат Башкы мерчемдери дайын болот Июнь	Пионер, Лесное айылдарынын Башкы мерчемдерин жасалат Башкы мерчемдери дайын болот Декабрь
108.	Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна атайын орто кесиптик билим берүүчү мектеп куруу (кызыл китеп алууга-2.40 га)	Айыл өкмөтү, жер адиси	2026	20,0	Жергиликтүү бюджет	Иш кагаздары дайындалат Июнь	Мамлекеттик актылар алынат Декабрь
109.	Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаны конушуна бала бакча куруу (мамлекетик актысын алуу) 0,70 га жер тилкеси	Айыл өкмөтү, жер адиси	2026	20,0	Жергиликтүү бюджет	Иш кагаздары дайындалат Июнь	Мамлекеттик актылар алынат Декабрь

110.	Теплоключенка айынын Арык Мырза жаңы конушун жашылдандырууга каралган 1 га жер тилкесинин 0,10 га жерин жашылдандыруу	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024	350,0	Жергиликтүү бюджет	Көп жылдык көчөттөр отургузулат Июнь	0,10 га жер жашылдандырылат Декабрь
111.	Теплоключенка айылынын Арык Мырза жаңы конушуна Мамлекеттик ипотекалык компаниясы менен көп кабаттуу үйлөрдү курууга көмөктөшүү. Башкы мерчеминде көп кабаттуу үйлөрду курууга 3 га жер тилкеси каралган. Бүгүнкү күндө МИКке жердин тиешелүү документтери тапшырылды.	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024-2027	-	Жергиликтүү бюджет МИК	2024-жылы МИкке жер тилкесинин документтери тапшырылат Июнь	Инвестиция тартуу менен курулуш иштери башталат Декабрь
112.	Теплоключенка айылынын Арык Мырза конушуна калктын аярлуу тобу үчүн социалдык турак-жайларды куруп берүү (1,40 га)	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024-2027	-	Араб фондусу	Кайрымдуулук фонддор менен сүйлөшүүлөр жүргүзүлөт Июнь	Курулуш иштерине байланыштуу иш кагаздары дайындалат Декабрь
113.	Кереге-Таш, Сары-Камыш, Ново-Константиновка, Кайырма-Арык айылдарынын жер мунапысынын негизинде салынып калган турак-жайларды мыйзамдаштырып берүү.	Айыл өкмөтү, жер адиси	2024-жыл	-	Жеке жактар	Жер участкасынын пландары дайындалат Июнь	Жеке турак-жайлар мыйзамдаштырылат Декабрь
6.	**Айлана-чөйрө**						
114.	Ак-Суу суусунун жээктерин бекемдөө, суунун нугун буруу	Айыл өкмөтү, райондук ӨКБ	2024	1000,0	Жергиликтүү бюджет	Ак-Суу дарыянын кооптуу жерлери аныкталат Июнь	Суу жээктери бекемделет, суунун нуктары бурулат Декабрь
115.	Айыл аймакта суудан,селден жана башка жаратылыш кырсыктарынан элдин өмүрүн	Айыл өкмөтү	2024	-	Жергиликтүү бюджет	Кооптуу жерлерге эскертүү	Түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт

	сактоо боюнча түшүндүрүү иштерин жүргүзүү					маалыматтары илинет (баннер) Июнь	Декабрь
116.	Айыл аймакта кар көчкүсүн алдын алуу иштерин уюштуруу	Айыл өкмөтү	2024	-	Жергиликтүү бюджет	Коопуу жерлер аныкталат Июнь	Көчү түшкөн учурда техникалар тартылып, жол тазалоого жардам берилет Декабрь
117.	Айыл аймакта өрт коопсуздугун алдын алуу боюнча муниципалдык объектилердин жетекчилерине маалымат берүү, Элге түшүндүрүү иштерин жүргүзүү	Айыл өкмөтү	2024	-	Жергиликтүү бюджет	Муниципалдык мекемелердин чатырларына өрткө каршы каражаттар чачылат Июнь	Түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт. Өрткө каршы жабдуулар орнотулат (щит) Декабрь
118.	Айыл аймакта өзгөчө кырдаалдарды алдын-алуу боюнча окуу, машыгууларды өткөрүү	Айыл өкмөтү, райондук ӨКБ	2024	500,0	Жергиликтүү бюджет	2 жолу машыгуулар өткөрүлөт Июнь	2 жолу машыгуу өтүлөт Декабрь
119.	Жарандык коргонуу боюнча иштерди жүргүзүү	Айыл өкмөтү, райондук ӨКБ	2024	-	Жергиликтүү бюджет	Жарандык коргонуу боюнча иш планы жасалат Июнь	Эвакуациялык комиссия жана штаб түзүлөт Декабрь
120.	Аймакта кара тумоону алдын алуу	Айыл өкмөтү, райондук дарыгерлер бөлүмү, СЭС	2024		Жергиликтүү бюджет	Очактарынын тегереги тосулат,	Элге түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт

						белгилер орнтулат Июнь	Декабрь
121.	Айыл аймакта сибирь жарасын алдын-алуу	Айыл өкмөтү, райондук дарыгерлер бөлүмү, СЭС	2024		Жергиликтүү бюджет	Очактарынын тегереги тосулат, белгилер орнтулат Июнь	Элге түшүндүрүү иштери жүргүзүлөт Декабрь
122.	Теплоключенка айылында ПВХ трубаларды, тор баштыктарды жана жер жер семирткичтерди чыгаруучу цех ачуу	Айыл өкмөтү, жеке ишкер	2025	30 000,0	“Жаз Тревел” ЖЧКсы, Ысык-Көл өнүктүрүү фондусу	Жеке ишкер менен иш алып барылат Июнь	Декабрь
123.	Теплоключенка айылында саркынды сууларды тазалоочу курулмаларды куруу	Айыл өкмөтү, “Ак-Суу коммуналдык чарба” МИ	2025-2027	500 000,0	Дүйнөлүк банк	2025-жылы иш кагаздары даярдалат Июнь	2026-жылы курулуш иштери жүргүзүлөт Декабрь
124.	Райондо/ айыл аймакта таштандыларды иргөө/сорттоо линиясын киргизүү, кайра иштетүү заводун ачуу	Район Айыл өкмөтү, “Ак-Суу Тазалык” МИ	2027	17 000,0	Инвестор	2025-жылы инвесторлор менен жолугушуулар болот Июнь	Декабрь
125.	Райондук деңгээлде айлана чөйрөнү сактоо максатында КТТ чогултуп чыгаруу боюнча муниципалитеттер аралык кызматташууну кеңейтүү	Райондук деңгээлде КТТ чогултуп чыгаруу уюштурулат	2025-2027	5000,0	Долбоор	2025-жылы долбоор менен сүйлөшүүлөр жүргүзүлөт	Меморандум түзүлөт.
126.	Теплоключенка айылына Беккари чуңкурун салуу	Айыл өкмөтү, жер адистери	2024-жыл	1 447,8	Жергиликтүү бюджет	Курулуш иштеринин 30% жасалат	Курулуш иштеринин 70 % жасалат

						Июнь	Декабрь
127.	Энилчек айылына эс алуу паркын уюштуруу	Айыл өкмөтү Айыл башчы	2025-2027	4000,0	Жергиликтүү бюджет	Парк уюштууру боюнча документтери дайындалат.	Тегереги курчалып, спорттук инвентарлар орнотулат